MOSONMAGYARÓVÁRI ÉLTES MÁTYÁS ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÓVODA,
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA, KOLLÉGIUM,
EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY

AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK HELYI TANTERVE –

ALSÓ TAGOZAT

2016

Helyi tanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó tagozat (1-4. évfolyam)

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára készült tanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A tantervi rendszer az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.
A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti Alaptanterven és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul.

Célok és feladatok

Ebben a szakaszban a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1.-2. évfolyamon cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3.-4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsi nevelés Feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önérvényesítés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, feleleventése az abban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Érzékenység kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagára jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulások ismerete. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső- és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.
A családi életre nevelés Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, szerepjátékok, élmények, történések, családi események. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság.
A testi és lelki egészségre nevelés A testi fejlettségnek, adottságnak megfelelő egészségtudatos táplálkozás - mértéktelenség - mohóság - önkorlátozás. Tisztálkodási szokások napi ritmusa.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek, felismerése, az együttműködésre alapozott segítés, annak hatásainak megtapasztalása.
Fenntarthatóság, környezettudatosság A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.
Pályaorientáció

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során kipróbálhatják képességeiket,
Gazdasági és pénzügyi nevelés Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.
Médiatudatosságra nevelés Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatás-nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, kritikai gondolkodás alapozása.
A tanulás tanítása A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükséglet kielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció
Az anyanyelv-elsajátítás folyamatában elsődleges feladat a szókincsfejlesztés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése. Ennek során a tanuló képek tartalmáról szóbeli leírást ad, elsajátítja az írás, olvasás képességét. Feladat a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra törekvés. Tények, gondolatok érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján, dramatizálás.

Idegen nyelvi kommunikáció
A tanuló érdeklődésének felkeltése és pozitív irányultság kialakítása a más nyelveken megszólaló beszéd és a más nyelveken beszélők iránt.

Matematikai kompetencia
Jellemzője a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés. A fejlesztés feladata: az elemi rendszerező képesség és kombinatív képesség fejlesztése. Kialakul a tanuló fejlettségének megfelelő szintű biztos számfogalma. Alapműveleteket végez, manipulál. Ismeri és használja a mértékegységeket. Képes mennyiségi következtetésre, becslésre, mérésre.

Természettudományos és technikai kompetencia
Érdeklődéssel fordul a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei felé. A mindennapi életben előforduló jelenségek körében tapasztalatszerzésre törekszik. Tanári irányítás mellett, de mind önállóbban hajt végre kísérleteket, megfigyeléseket, ezek eredményeit értelmezni is tudja. Alkalmazza a segédeszközöket. Figyel az ember és természet kölcsönhatása folyamataira. Gyakorlatias ismeretekre tesz szert. Értékeli a természet szépségét, törekszik annak védelmére, a környezet megóvására (növényápolás, madáretetés). Igyekszik elsajátítani és lehetőség szerint betartani az egészséges életmód szabályait.

Digitális kompetencia

A számítógép megismerése, egyszerű kezelési műveletek végzése, szoftverek futtatása irányítással. A tanuló motivált az IKT eszközök használata iránt.

Szociális és állampolgári kompetencia
Az iskolai életrend biztonságában a tanulók jól érzik magukat. Ismerik a magatartási szabályokat. Kötődnek a pedagógushoz és a társaikhoz. Szociális képességeik főként az osztályban megélt saját élmények alapján fejlődnek: felelősségtudat, kitartó, szorgalmas munka, mások teljesítményének elismerése, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés.

Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
A tanuló tud segítséget kérni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
A tanuló ismeri az alkotás örömét. Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával

Hatékony, önálló tanulás
A középpontban az olyan alapvető készségek fejlesztése áll, mint az írás, olvasás, számolás, az IKT-eszközök. A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. A tanuló a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában biztos, gyakorlott. Érdeklődik a tanulás iránt, érdeklődése az elért sikerekből, a fejlesztő értékelés során kapott elismerésből és biztatásból, valamint a korábbi tapasztalatok alapján kialakult kíváncsiságból táplálkozik.

Helyi tanterv tantárgyi óraszámok a NAT alapján
az enyhén értelmi fogyatékos tanulók alsó tagozata (1-4. évfolyam) számára

Tantárgyak	**1. évf.**	**2. évf.**	**3. évf.**	**4. évf.**
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	7
Idegen nyelvek	-	-	-	-
Matematika	4	4	4	5
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem és társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-
Környezetismeret	2	2	2	2
Természetismeret	-	-	-	-
Földrajz	-	-	-	-
Ének-zene	2	2	2	2
Rajz és vizuális kultúra	2	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	1	1	2
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	-	-	-	-
Rendelkezésre álló órakeret	**25**	**25**	**25**	**27**

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás gondolata, a megvalósítás gyakorlata az egymástól különböző tanulók egyszerre történő eredményes tanításának ellentmondását oldja fel. Egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszert kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, a társas kapcsolatrendszerben való helyzete – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka.

A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköz-együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkenthetik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében oktatásában (az együttnevelésre vonatkozóan is), a fejlesztésében részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. A sajátos nevelési igényű tanulók számára szükséges többletszolgáltatásokhoz tartozik a speciális tankönyvekhez és tanulási segédletekhez, továbbá a speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő eszközökhöz való hozzáférés.

Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget.

A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás a gyógypedagógia, a pszichológia módszereivel történik. A funkcionális képességek (az észlelés, az emlékezet, a figyelem, a gondolkodás), a tanult képességek (a kommunikációs, a kognitív, a cselekvés, a szocializációs képességek) a család

legjellemzőbb mutatói, a családi szocializáció színterei, a kommunikációs, cél-racionális, dramaturgiai tevékenységrendszer, az interakciók és struktúrák rendszere együtt jelenthetik a gyermeki szükségletek megfogalmazásának alapjait, amelyre építeni lehet az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát.

A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le. A társadalmi szükséglet meghatározásához kiindulópontot a társadalom leírása jelenti, a jelen és a belátható jövő társadalma sajátosságainak számbavétele. Ez azt jelenti, hogy a klasszikus tudásközlés mellett az információrobbanás korszakának jellemzőjeként az integratív, interpretatív szerepet is figyelembe véve lehet az iskola helyi nevelési rendszerét a társadalom szocializációs közegének modelljeként tekinteni. Így a fejlesztési- nevelési-oktatási - képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje, (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél, (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, kritika, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság, mint motiváció.

Magyar nyelv és irodalom műveltségi terület tanterve

1-4. évfolyam

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a kritikai érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analizáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorolása különféle kommunikációs eszközzel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Magyar nyelv és irodalom
1. évfolyam

heti óraszám: 8
éves óraszám: 296

1. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat - a gyógypedagógia eszközrendszerével, módszereivel, terápiáival -, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására - az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett - felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális-, akusztikus- és beszédmotoros észlelés, a téri- és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális-, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret 90 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és –figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
1.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal Szájtérben való tájékozódás gyakorlása A hangok tiszta ejtésének gyakorlása A beszédhangok időtartamának érzékeltetése Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással Hang-, szótag- és szósor ismétlése Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása Képek, tárgyak megnevezése - szókincsfejlesztés	Ének-zene *(hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus, gyerekdalok, körjátékok)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola)* Informatika *(IKT-eszközök)*
1.2. Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás) A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással Saját élmények megfogalmazása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban	
1.3. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Érzelmek kifejezése Nyelvtörők, kiszámolók tanulása Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE	Órakeret 90 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri-, síkbeli tájékozódás, lateralitás. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés.	

	Értő olvasás fejlesztése. Az olvasási készség fejlesztése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Felkészülés az olvasásra 2.2 Az olvasás jelrendszere 2.3. Az írott szöveg megértése	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása Képolvasási gyakorlatok végzése A rész-egész viszonyának megtapasztalása Szótagolás tapssal kísérve Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása Beszédhangok megkülönböztetése Rövid-hosszú hangok differenciálása Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása Zöngés-zöngétlen megkülönböztetése A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok játékos végzése Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban Hang és betű azonosítása Betűk felismerése szavakban, szövegben Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása Tájékozódás a tankönyvben A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése Mondatok kiegészítése képek segítségével Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása	Matematika *(számlálás, sorszámok)* Környezet *(szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése)* Ének-zene *(ritmus, ciklikus sorok)* Rajz és vizuális kultúra *(tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés)* Testnevelés *(ritmikus mozgások)* Informatika *(IKT-eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között,előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS	Órakeret 90 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Síkbeli- és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismerése. Az íráskészség megalapozása. Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Az írás jelrendszere	Térbeli-, síkbeli tájékozódás gyakorlása Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása Tájékozódás vonalközben Nagymozgások, kismozgások végzése Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás Sorkövetés, sorváltási tevékenység Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése Kisbetűk vázolása és vonalközbe helyezése.	Matematika *(térbeli-, síkbeli tájékozódás)* Testnevelés *(mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság)* Rajz és vizuális kultúra *(formaérzékelés)* Informatika *(IKT- eszközök)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafit ceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL	Órakeret 16 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Hangok időtartamának érzékelése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

4.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás) Beszélgetés, vita Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása	Környezetismeret *(magatartási szabályok, viselkedésminták)* Ének-zene *(ritmus, hang, időtartam)* Informatika *(IKT- eszközök)*
4.2. Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel	
4.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban Betűk válogatása, csoportosítása Szavak hangokra bontása Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük Szótagolás tapssal, szótagok számlálása	
4.4. Szófajok	-	
4.5. Modalitás szerinti mondatfajták		
4.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál	
Kulcsfogalmak/fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 10 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív- és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítélőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése. Szabálytudat megerősítése. Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

5.1. Szerzők és művek 5.1.1. Népköltés zet 5.1.2. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei 5.1.3. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi	Mesehallgatás Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása	Ének-zene *(ritmusérzék, népdalok, népi játékok)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
5.2. Epikus művek jellemzői		
5.3. Lírai alkotások jellemzői		
5.4. Báb- és drámajátékok jellemzői		
Kulcsfogalmak/fogalmak	mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végére	Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés. Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban. A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással. Szókincs gyarapodása. Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában. Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése. Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről. Négy-öt mondóka, vers ismerete bekapcsolódás a dramatikus játékokba. A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása. Szavak, egyszerű mondatok olvasása. A tanult kisbetűk szabályos alakítása Rendezett, olvasható íráskép.

Magyar nyelv és irodalom
2. évfolyam

heti óraszám: 8
éves óraszám: 296

2. évfolyam

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze.

A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően.

A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció kialakítása és megerősítése, a vizuális-, akusztikus- és beszédmotoros észlelés, a téri- és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális-, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret 80 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfelelő hangképzés, beszédlégzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása. Az auditív észlelés és –figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása. A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és beszédbátorság növelése. A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás). A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása. Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása. Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése. Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.5. Beszédhallás, hallás utáni értés	Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése Beszédlégzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal Szájtérben való tájékozódás gyakorlása A hangok tiszta ejtésének gyakorlása A beszédhangok időtartamának érzékeltetése	Ének-zene *(hangképzés, légzés, artikuláció, ritmus,*

	Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással Hang-, szótag- és szósor ismétlése Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása Képek, tárgyak megnevezése - szókincsfejlesztés Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése Rövid hallott szövegek megértése hallás után Szöveges kiejtési gyakorlatok	*gyerekdalok, körjátékok)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai; a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények neve, a velük kapcsolatos ismeretek, család, otthon, óvoda, iskola)* Informatika *(IKT-eszközök)*
5.6. Beszédfejlettség	Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás) A helyes ejtés gyakorlása játékos után mondással Saját élmények megfogalmazása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése Képről - kérdések segítségével - mondatok alkotása Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is A kijelentés és a kérdés beszéddallamának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése	
5.7. Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás - helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás Érzelmek kifejezése Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása Nyelvtörők, kiszámolók tanulása Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE	Órakeret 100 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése. Téri-, síkbeli tájékozódás, lateralitás. Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás. Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével. A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése. Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással. Szókincsbővítés. Értő olvasás fejlesztése. A néma olvasás elemi szintű kialakítása. Az olvasási készség fejlesztése. Algortimus követése. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása, az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Felkészülés az olvasásra 2.2 Az olvasás jelrendszere	Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása Képolvasási gyakorlatok végzése A rész-egész viszonyának megtapasztalása Szótagolás tapssal kísérve Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása Beszédhangok megkülönböztetése Rövid-hosszú hangok differenciálása Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása Zöngés-zöngétlen megkülönböztetése A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) memóriagyakorlatok játékos végzése Szövegtanulási technikák megismerése Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban Hang és betű azonosítása Betűk felismerése szavakban, szövegben Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagy betűk) Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása	Matematika *(számlálás, sorszámok)* Környezet *(szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése)* Ének-zene *(ritmus, ciklikus sorok)* Rajz és vizuális kultúra *(tájékozódás síkban, színek, formaérzékelés, formafelismerés)* Testnevelés *(ritmikus mozgások)* Informatika *(IKT-eszközök)*

2.3. Az írott szöveg megértése	Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában Hangos olvasás gyakorlása Törekvés a szöveghű olvasásra Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése Tájékozódás a tankönyvben Tájékozódás a szövegben Az adatok visszakeresése Információk kiemelése A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése Mondatok kiegészítése képek segítségével Mondatok hangos és néma olvasása Rövid szöveg hangos és néma olvasása Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása Cím, szereplők, események megbeszélése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással) Tartalom elmondása A történet dramatizálása Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése Közmondások, szólások jelentésének megbeszélése Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán	Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpadlás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között,előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, piros, kék, zöld, sárga, fekete, fehér	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**7. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret 90 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Síkbeli- és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása. Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése. Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása. Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés. Az írás funkciójának megismerése. Íráshasználati módok: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás. Az íráskészség megalapozása.	

	Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés. Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása. Az eszközszintű írás előkészítése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
7.1. Az írás jelrendszere	Térbeli-, síkbeli tájékozódás gyakorlása Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása Tájékozódás vonalközben Nagymozgások, kismozgások végzése Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás Sorkövetés, sorváltási tevékenység Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása Betűk írása tollbamondással Írásjelek írása, alkalmazása Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből Nagybetűk alkalmazása nevek írása során Mondatkezdő nagybetű használata Önellenőrzés irányítással Hibajavítás segítséggel	Matematika *(térbeli-, síkbeli tájékozódás)* Testnevelés *(mozgáskoordináció, finommozgások, térbeli tudatosság)* Rajz és vizuális kultúra *(formaérzékelés)* Informatika *(IKT- eszközök)*
Kulcsfogalmak/fogalmak	vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafit ceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**8. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret 16 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése. Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése. Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése. Hangok időtartamának érzékelése. Helyes beszédhangsúly kialakítása. A nyelvhasználat alapozása. A kis- és a nagybetűk használata.	

	A helyesírási készség megalapozása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
8.1. Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása: Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás) Beszélgetés, vita Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben Saját élmények egyszerű megfogalmazása Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez Nyelvi mintakövetés beszédben Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása	Környezetismeret *(magatartási szabályok, viselkedésminták)* Ének-zene *(ritmus, hang, időtartam)* Informatika *(IKT- eszközök)*
8.2. Szavak jelentése, szókincs	Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével	
8.3. Hang, betű, szótag, szó	A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban Betűk válogatása, csoportosítása Szavak hangokra bontása Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük Szótagolás tapssal, szótagok számlálása	
8.4. Szófajok	-	
8.5. Modalitás szerinti mondatfajták	Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel	
8.6. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél Mondatvégi írásjelek alkalmazása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**9. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 10 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív- és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Ítélőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="2">Szabálytudat megerősítése.
Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása.
Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése.
Szövegértő képesség fejlesztése.</td></tr>
<tr><th>Ismeretek</th><th>Fejlesztési követelmények</th><th>Kapcsolódási pontok</th></tr>
<tr><td>9.1. Szerzők és művek
9.1.1. Népköltés zet
9.1.2. Klasszikus magyar szerzők gyermekversei
9.1.3. Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi</td><td>Mesehallgatás
Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása
Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása
Rövid mesék olvasása</td><td rowspan="4">Ének-zene
(ritmusérzék, népdalok, népi játékok)
Informatika
(IKT- eszközök)
Életvitel és gyakorlati ismeretek
(a dramatizálás egyszerű kellékei)</td></tr>
<tr><td>9.2. Epikus művek jellemzői</td><td>Szereplők, helyszín kiemelése irányítással
Cselekmény megfogalmazása segítséggel
Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata</td></tr>
<tr><td>9.3. Lírai alkotások jellemzői</td><td>Vers, versszak felismerése</td></tr>
<tr><td>9.4. Báb- és drámajátékok jellemzői</td><td>A mesék cselekményének eljátszása</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/fogalmak</td><td colspan="2">mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végére</td><td>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.
Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.
A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.
Szókincs gyarapodása.
Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.
Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.
Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.
Négy-öt mondóka, vers ismerete bekapcsolódás a dramatikus játékokba.
Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.
Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).
A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.
Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, ill. lassú szóképes formában.
Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése.
A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.</td></tr>
</table>

	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írottról, nyomtatottról. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből. Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után. Rendezett, olvasható íráskép.

Magyar nyelv és irodalom
3. évfolyam

heti óraszám: 7
éves óraszám: 259

3. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.
Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a kritikai érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési- és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Az évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése segíti elő a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét alakítják az erre és képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**1. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret 43 óra**
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő	

	szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondatok összekapcsolása segítséggel az időrend figyelembe vételével. Tartalom ismertetése az időrend betartásával. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítélőképesség, erkölcsi érzék alakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba Segítséggel három-négy mondat összefűzése	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)* Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
1.1 Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok Az iskolai életben előforduló események megbeszélése Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra) Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása Viselkedési normák betartása könyvtárban,	

	színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében Címadási gyakorlatok Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték) Önismereti gyakorlatok Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben Különböző magatartásformák elemzése, értékelése Az életkornak megfelelő erkölcsi választások	
1.2 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Nyelvtörők, kiszámolók tanulása Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret 78 óra**
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás. Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése.	

	Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál Mondatok hangos és néma olvasása Szövegek hangos és néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése Tanulság megfogalmazása segítséggel Tartalom elmondása Szövegösszefüggések keresése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással: • a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel • mondatok és képek egyeztetése • szereplők tulajdonságainak felismerése • vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével • mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása	

	Dramatizálás Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: • az adatok visszakeresése • információk kiemelése A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése Versolvasás, verstanulás Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal	
Kulcsfogalmak/fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret 59 óra**
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

3.1 Az írás jelrendszere	Az írástechnika fejlesztése Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás, testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
3.2 Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése Mondatbővítés Mondatbefejezés Mondatalkotás Címadás Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával Meghívó megfogalmazása, megírása Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret 50 óra**
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése. A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**

4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: • részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben • társas nyelvi magatartási formák alkalmazása Beszélgetés, vita • helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez • a vitakultúra formálása • vélemény megfogalmazása, megosztása A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*
4.2 Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: • rokon értelmű szavak, • ellentétes jelentésű szavak Állandósult szókapcsolatok értelmezése Közmondások, szólások értelmezése A szókincs folyamatos gyarapodása	
4.3 Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: • megfigyelés • jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése	
4.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: • kérdések alapján	
4.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás • megfigyelése, • felismerése olvasott szövegekben, • írásbeli gyakorlása	
4.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása A helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással	

Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 29 óra**
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, viuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. *Szóbeli szövegalkotás fejlesztése.* Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztalása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
5.1 Szerzők és művek 5.1.1 Népköltészet 5.1.2 Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 5.1.3 Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 5.1.4 Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Hideg szél fúj, Sün Balázs* Fazekas Anna: *Ősz, Télapó, Tél,*	Mondókák, kiszámolók, meghallgatása, olvasása Népi játékok eljátszása Találós kérdések olvasása Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása Könyvtárlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*

Szüret Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő* József Attila: *Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter* Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap* Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír* Ajánlott európai szerzők és művek: Andersen: *A két gyertya, Az ólomkatona, A három versenyugró* Ezopus: *Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya* Grimm: *A csillagruha* La Fontaine: *Tücsök és a hangya* Richard Scarry: *Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?*		

Szutyejev: *Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni*		
5.2 Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel Történet főszereplőinek azonosítása Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma	
5.3 Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága) Rím felismerése A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: • ismétlés (refrén)	
5.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellenét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A hangok hosszúságát érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus-, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.

	A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végezése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűket alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

Magyar nyelv és irodalom
4. évfolyam

heti óraszám: 7
éves óraszám: 259

4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.
Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, együttérzés, segítőkészség, önkéntes feladatvállalás, felelősségvállalás, tisztelet, kötelességtudat, önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a kritikai érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési- és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a kritikai gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Az évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése segíti elő a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelése, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz jutassa a tanulókat, a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét alakítják az erre és képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. BESZÉDKÉSZSÉG, SZÓBELI SZÖVEGEK MEGÉRTÉSE, ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKOTÁSA**	**Órakeret 44 óra**
Előzetes tudás	Hangképzés pontossága; érthető, tagolt beszéd; időtartam, hangsúly érzékeltetése; beszédértés képességének fejlettsége. Utasítások megértése és követése. Szóbeli kifejezőképesség fejlettsége; szókincs, mondatalkotási képesség fejlettsége. Tanult memoriterek szöveghű tolmácsolása. A páros és csoportos kommunikáció készségének fejlettsége. Társalgási kedv kortárs csoportban.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése. Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín,	

	beszédritmus használata. A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés a mások számára érthető és kifejező beszédre. Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban. Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése. A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése. Mondatok összekapcsolása segítséggel az időrend figyelembe vételével. Tartalom ismertetése az időrend betartásával. Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása. Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása. Empátia, szociális készségek formálása. Ítélőképesség, erkölcsi érzék alakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Beszédhallás, hallás utáni értés	Helyes beszédlégzés megfigyeltetése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szövegkörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése Mondatfonetikai gyakorlatok végzése Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba Segítséggel három-négy mondat összefűzése	Ének-zene *(ritmus, légzés, ritmus, hangulati elemek, népszokások)* Testnevelés *(vitálkapacitás növelése, ritmikus gyakorlatok, mozgáskoordináció, térbeli tudatosság)* Matematika *(tulajdonságok, viszonyszavak)* Környezetismeret *(természet, a környező világ hangjai, a tanulókat körülvevő tárgyak és élőlények nevei, a velük kapcsolatos ismeretek; család, otthon, óvoda, iskola, ünnepek)* Informatika *(IKT-eszközök)* Rajz és vizuális *(kreativitás, fantázia)*
6.1 Beszédfejlettség	Saját és közösségi élmények megfogalmazása Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok Az iskolai életben előforduló események	

	megbeszélése Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra) Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében Címadási gyakorlatok Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték) Önismereti gyakorlatok Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben Különböző magatartásformák elemzése, értékelése Az életkornak megfelelő erkölcsi választások	
6.2 Memoriterek szöveghű tolmácsolása	Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan) Nyelvtörők, kiszámolók tanulása Verstanulás Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal Különféle dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**7. OLVASÁS, AZ ÍROTT SZÖVEG MEGÉRTÉSE**	**Órakeret 80 óra**
Előzetes tudás	Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás.	

	Tartalom feldolgozás, szövegelemzés segítséggel. A tartalmi megértést bizonyító feladatok segítséggel, irányítással történő megoldása. Beszámolás a némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Szóképes illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés. Megfelelő olvasási tempó kialakítása. Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése. Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával. Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése. Információkereső technikák megalapozása. A kifejező olvasás képességének fejlesztése. Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés. Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával. Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Az olvasás jelrendszere	Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata Az írásjelek hangsúly- és értelem módosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál Mondatok hangos és néma olvasása Szövegek hangos és néma olvasása Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra Tájékozódás a szövegben Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása	Ének-zene *(hangerőgyakorlatok, népszokások, népdalok, érzelemvilág)* Rajz és vizuális kultúra *(vizuális analízis-szintézis, vizuális megjelenítés, fantázia, képzelet)* Környezetismeret *(ismeretek az élő és élettelen környezetről)* Informatika *(IKT-eszközök)*
2.2. Az írott szöveg megértése	Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése Tanulság megfogalmazása segítséggel Tartalom elmondása Szövegösszefüggések keresése Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok	

	megoldása segítséggel, irányítással: • a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel • mondatok és képek egyeztetése • szereplők tulajdonságainak felismerése • vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével • mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása Dramatizálás Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása: • az adatok visszakeresése • információk kiemelése A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén Közmondások, szólások, találós kérdések értelmezése Versolvasás, verstanulás Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése Gyermeklexikon használata Ismerkedés gyermekújságokkal	
Kulcsfogalmak/fogalmak	stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**8. ÍRÁS, SZÖVEGALKOTÁS**	**Órakeret 50 óra**
Előzetes tudás	Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után. Tanult helyesírási normák alkalmazása. Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítséggel.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás, emlékezet fejlesztése. Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés. Rész és egész megfigyelése. Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása. Írástechnika automatikus alkalmazása. Készségszintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése. Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással. Eszközszintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló	

	szövegalkotás. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése. Önellenőrzés képességének szokássá alakítása. Lendületes, esztétikus íráskép kialakítása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
8.1 Az írás jelrendszere	Az írástechnika fejlesztése Segédvonal nélküli füzet használata Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben Szavak, szószerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása írottról, nyomtatottról Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből Írásjelek alkalmazása Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése Hibafelismerés, hibajavítás segítséggel	Matematika *(számlálás)* Testnevelés *(finommozgás, testtartás)* Rajz és vizuális kultúra *(finommozgás, esztétikum)* Informatika *(IKT-eszközök)*
8.2 Szövegalkotás írásban	Szavak gyűjtése és írása Mondatok kiegészítése Mondatbővítés Mondatbefejezés Mondatalkotás Címadás Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával Meghívó megfogalmazása, megírása Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban	
Kulcsfogalmak/fogalmak	egy-, két- és háromjegyű betűk, írott kis- és nagybetűk, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**9. ANYANYELVI KULTÚRA, ISMERETEK AZ ANYANYELVRŐL**	**Órakeret 58 óra**
Előzetes tudás	A teljes magyar ábécé betűinek ismerete. Mondatkezdés és a mondatzáró írásjel ismerete. Adott szókészletben tanult helyesírási szabályok alkalmazása. Gyakorlottság alapvető kommunikációs helyzetekben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása. A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése.	

	A helyesírás alapozása. A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analizálás, szintetizálás. A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
9.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái	Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: • részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben • társas nyelvi magatartási formák alkalmazása Beszélgetés, vita • helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez • a vitakultúra formálása • vélemény megfogalmazása, megosztása Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés	Környezetismeret *(társas kapcsolatok, viselkedési formák)* Matematika *(halmazok)*
9.2 Szavak jelentése, szókincs	Szavak csoportosítása jelentésük szerint: • rokon értelmű szavak, • több jelentésű szavak, • azonos alakú szavak, Állandósult szókapcsolatok értelmezése Közmondások, szólások értelmezése A szókincs folyamatos gyarapodása	
9.3 Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék	Hang és betű megkülönböztetése A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: • megfigyelés • jelölése begyakorolt szóanyagban Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok: • megfigyelése a szavakban és a szavak végén, • helyesírása begyakorolt szókészletben	
9.4 Szófajok	Szavak csoportosítása: • kérdések alapján • jelentés szerint	
9.5 Modalitás szerinti mondatfajták	Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás • megfigyelése, • felismerése olvasott szövegekben, • helyes használata a mindennapi beszédben • írásbeli gyakorlása	

9.6 Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek	Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben A szóvégi –ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint Az elválasztás eseteinek megfigyelése A teljes ábécé, betűrend ismerete A mondat szavakra tagolása A helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással	
Kulcsfogalmak/fogalmak	hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**10. IRODALMI KULTÚRA, IRODALMI MŰVEK ÉRTELMEZÉSE**	**Órakeret 27 óra**
Előzetes tudás	Az olvasástechnika alkalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Auditív-, viuális figyelem és emlékezet fejlesztése. Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése. Ritmusérzék fejlesztése. Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése. *Szóbeli szövegalkotás fejlesztése.* Erkölcsi érzék, ítélőképesség formálása. Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése. Az olvasás örömének és a mű élvezetének megtapasztalása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
10.1 Szerzők és művek 10.1.1 Népköltészet 10.1.2 Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 10.1.3 Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései 10.1.4 Kortárs magyar szerzők	Mondókák, kiszámolók, meghallgatása, olvasása Népi játékok eljátszása Találós kérdések olvasása Magyar és más népek meséinek olvasása Gyermekversek olvasása Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel Könyvtárlátogatás	Ének-zene *(népdalok, népi játékok, megzenésített versek)* Informatika *(IKT- eszközök)* Életvitel és gyakorlati ismeretek *(a dramatizálás egyszerű kellékei)*

gyermekversei, meséi, elbeszélései Ajánlott magyar szerzők és művek: Arany János: *Őszbe csavarodott* Bartos Erika: *Maci a Holdon, Budapest* Csukás István: *Hideg szél fúj, Sün Balázs* Fazekas Anna: *Ősz, Télapó, Tél, Szüret* Gárdonyi Géza: *Gólyák, Cifra mese, Macskánk* Gryllus Vilmos: *Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatag erdő* József Attila: *Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter* Kányádi Sándor: *Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap* Lázár Ervin: *Öregapó madarai* Móra Ferenc: *Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király* Móricz Zsigmond: *Iciri-piciri, Kevélykereki, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek* Nemes Nagy Ágnes: *Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz* Petőfi Sándor: *Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)* Szabó Lőrinc: *A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny* Tamkó Sirató Károly: *Mondjam még?* Varró Dániel: *Buszvezetők* Weöres Sándor: *Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár* Zelk Zoltán: *A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír* Ajánlott európai szerzők és		

művek: Andersen: *A két gyertya, Az ólomkatona, A három versenyugró* Ezopus: *Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya* Grimm: *A csillagruha* La Fontaine: *Tücsök és a hangya* Richard Scarry: *Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?* Szutyejev: *Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni*		
10.2 Epikus művek jellemzői	Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása A történet idejének és helyszínének azonosítása Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel Történet főszereplőinek azonosítása Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma	
10.3 Lírai alkotások jellemzői	Versek hangos és néma olvasása A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése A vers versszakokra bontása A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma) Rím felismerése A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: • ellentét, • ismétlés (refrén)	
10.4 Báb- és drámajátékok jellemzői	Népi játékok játszása Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban (pl. bábjáték)	
Kulcsfogalmak/fogalmak	író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellenét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére	A hangok hosszúságát érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly. Négy-öt mondóka, vers ismerete. A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása. Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus-, szerep- és szituációs játékokban. A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben. Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően. Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása. A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása. Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel. Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás. Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel. Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése. Szövegelemzés végezése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben. Mondatokat és rövid szövegek másolása írottról, nyomtatottról. A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással. Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után. Az írott nagybetűket alkalmazása. Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal. A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása. Önellenőrzés, hibajavítás. Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.

Matematika

1-4. évfolyam

A matematika tanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva kii a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai kompetencia fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematika órákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai kompetencia fejlődéséhez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban. A kognitív képességek fejlesztése. Vannak készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás melyeket alkalmaznak különböző számításoknál. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelés órák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai- és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A rajz tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítása, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelés, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetencia fejlesztése, IKT eszközök használata hozzájárulnak a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítéségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematika kompetencia elsajátítása közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítéka a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítésnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítésével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

A tanulásban akadályozott tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön habilitációs foglalkozásokra, ahol célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

Matematika
1. évfolyam

heti óraszám: 4
éves óraszám: 148

1. évfolyam

Az első év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret: 24 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, IKT eszközök alkalmazásával Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Környezetismeret: formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk, csoportosításuk, tapasztalatok
1.2. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról	

1.3. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel.	szerzése Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés Ének-zene: ritmikus sorok alkotása Életvitel és gyakorlati ismeretek: tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések Testnevelés: mozgáskoordináció
1.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyik sem,	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 84 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 10-es számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szóban megfogalmazott, egyszerű szöveges feladatok megoldása segítséggel. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számköri ismeretek a 10-es számkörben Halmazok	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT eszközök segítségével)	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése,

számossága

Szóbeli összeadás-kivonás Az összeadás tagjainak felcserélhetősége Egyszerű szöveges feladatok	kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel Matematikai műveletekhez történet alkotása	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközözök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	
2.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	mennyiségi alapfogalmak, számok neve, jele, relációs jel, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, páros, páratlan művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA - MÉRÉS**	**Órakeret: 25 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések választott és szabvány mértékegységekkel. Szabvány mértékegységek nevének, jelének megismertetése: méter, kilogramm, liter	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Síkbeli helyzetek Síkbeli helyzetek	Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Környezetismeret: síkbeli tájékozódás, formaérzékelés irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT eszközök használatával Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján	

		tulajdonságok felismerése, mérése, természetes mérőeszközök, Ének-zene: formaérzékelés, azonosság, hasonlóság, Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés síkban. Életvitel és gyakorlati ismeretek: környezet elemeinek tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata Testnevelés: motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság, alak- és formaészlelés
3.3. Mérés Gyakorlati mérések Mérőeszközök Szabvány mértékegységek	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel Tömeg mérése és összehasonlítása Mérőeszközök megismerése Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése Mérés szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, kg, l)	
3.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör) Hosszúságmérték Űrmérték Tömegmérték Mértékegység	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 15 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási**

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	pontok
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Ének-zene: ciklikus sorok Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk
4.2. Sorozatok Sorba rendezések Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, hosszúság, magasság stb.) Halmazok sorba rendezése számosság alapján Számok sorba rendezése Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal) Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján Növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása	
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás alapján Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával) Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz	
4.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	összefüggés, ellentétes viszonyszavak, sorozat	
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.	

	Alkotás síkban. Síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.

Matematika
2. évfolyam

heti óraszám: 4
éves óraszám: 148

2. évfolyam

Az második év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Matematikai eszközök használatával az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT eszközök használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömének megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret: 16 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság)	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT eszközök alkalmazásával Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Környezetismeret: formaérzékelés, tárgyak tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlításuk,
2.2. Matematikai logika Igaz-hamis állítások	Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról	

2.3. Kombinatorika Kombinatorikai feladatok	Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással	csoportosításuk, tapasztalatok szerzése Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés Ének-zene: ritmikus sorok alkotása Életvitel és gyakorlati ismeretek: tárgyak tulajdonságai, csoportosítások, rendezések Testnevelés: mozgáskoordináció
2.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szín alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem,	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 76 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Mennyiségi állandóság kialakítása. A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével. Tájékozódás a számegyenesen. Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva. Szóban megfogalmazott, egyszerű szöveges feladatok megoldása segítséggel. Szövegértés, szövegalkotás alapozása. Analógiás gondolkodás értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	

2.1. Számok Számköri ismeretek a 20-as számkörben Halmazok számossága Sorszámok, sorszámnevek Számok írása, olvasása 20-ig Számok bontása Számok viszonyítása, rendezése Relációs jel Számegyenes Számszomszédok Számtulajdonságok Helyiérték	Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT eszközök segítségével) Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással Mennyiségek kirakása játékpénzzel Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom) Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben Számok írása és olvasása változatos feladat-helyzetekben Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai - és IKT eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása Egy- és kétjegyű számok értelmezése Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján Számok tulajdonságainak megnevezése Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, lényeg kiemelése, szövegalkotás, saját gondolatok megfogalmazása, indoklása Környezetismeret: nagyságrendek a természetben (becslés és mérés, hosszúság) Ének-zene: ütemek kialakítása és jelzése, egyenletes mérőritmus, ütemezett mozgás-kivitelezés Rajz és vizuális kultúra: történetek vizuális megjelenítése síkban, térben Testnevelés: mozgáskoordináció
2.2. Műveletek Műveleti jelek (+, -, =, <, >) Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége,	Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT eszközökkel A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel	

halmazok összemérése Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben Szóbeli összeadás-kivonás • kerek tízesekhez egyjegyűek adása • teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele • teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül Az összeadás tagjainak felcserélhetősége Egyszerű szöveges feladatok	Matematikai művelethez történetek alkotása Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal 20-as számkörben A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel Matematikai műveletekhez történet alkotása	
2.3. Számelméleti ismeretek Páros-páratlan számok	Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközözök) párosítása. Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.	
2.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	mennyiségi alapfogalmak, számok neve, jele, relációs jel egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága sorszám, páros, páratlan művelet, műveleti jel összeadás-kivonás, bontás hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás	
Tematikai egység/Fejlesztési	**3. GEOMETRIA - MÉRÉS**	**Órakeret:**

cél		36 óra
Tantárgyi fejlesztési célok	Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése. Gyakorlati mérések választott és szabvány mértékegységekkel. Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása. Szabvány mértékegységek nevének, jelének megismertetése: méter, deciméter, kilogramm, liter, deciliter.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek 3.1.1. Térbeli helyzetek 3.1.2. Síkbeli helyzetek	Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján	Magyar nyelv és irodalom: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása Környezetismeret: térbeli, síkbeli tájékozódás, formaérzékelés irányok, távolságok, hosszúság; mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, becslése, mérése, természetes mérőeszközök, Ének-zene: formaérzékelés, azonosság, hasonlóság, Rajz és vizuális kultúra: szín- és formaérzékelés, vizuális megjelenítés térben, síkban, konstruálás, modellezés Életvitel és gyakorlati ismeretek: környezet elemeinek
3.2. Síkbeli alakzatok Síkidomok tulajdonságai	Síkidomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT eszközök használatával Síkidomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján	
3.3. Térbeli alakzatok Testek tulajdonságai	Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása Építés szabadon és minta alapján Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján	
3.3. Mérés Gyakorlati mérések Mérőeszközök Szabvány mértékegységek	Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel Tömeg mérése és összehasonlítása Mérőeszközök megismerése Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése	

	Mérés szabvány mértékegységekkel Szabvány mértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl)	tulajdonságai, kreativitás, mérőeszközök használata, térbeli építések helyzetek, térben, síkban Testnevelés: motoros készségek és képességek, térbeli tudatosság (elhelyezkedés térben, mozgásirány, eszközre és társra vonatkozó térbeli viszonyok), alak- és formaészlelés
3.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka) Térbeli és síkbeli viszonyszóbecslés, mérés Hosszúságmérték Űrmérték: Tömegmérték: Mértékegység	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
4.1. Relációk Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között	Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).	Magyar: beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése, szövegalkotás Ének-zene: ciklikus sorok
4.2. Sorozatok Sorba rendezések	Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség,	Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés:

Egyszerű sorozatok Növekvő-csökkenő számsorok	hosszúság, magasság, tömeg stb.) Halmazok sorba rendezése számosság alapján Számok sorba rendezése Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal) Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása	ismétlődő, ciklikus mozgássorok, soralkotások, relációk
4.3. Függvények Hozzárendelések	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával) Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz	
4.4. Rendszerezés	Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	összefüggés, ellentétes viszonyszavak, sorozat, hozzárendelés	
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján. Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyszavak használata. Biztos számfogalom 10-es számkörben. Jártasság 20-as számkörben. Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal. Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása. Alkotás térben, síkban. Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása. A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása. Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről. Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben. Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.	

Matematika
3. évfolyam

heti óraszám: 4
éves óraszám: 148

3. évfolyam

Az év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematika órákon. Helyes tanulási szokások kialakítása. A matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. IKT eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésének, a tanult matematikai fogalmaknak, a matematikai nyelvnek egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre az önellenőrzésre ösztönzésre. Önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

Kiemelt figyelmet kell fordítani finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai- és a szerkesztő eszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

* A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika; a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret * 12 óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása Közös tulajdonság kiemelése Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal Jelkártyák értelmezése Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása Kombinatorikus játékok, építések, színezések	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása Rajz és vizuális kultúra: formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban

Tulajdonságok változásai Kombinatorikus feladatok		Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció Informatika: szimbólumok, jelek Környezetismeret: a kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások 1.3. Rendszerezés	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról Állítások igazságának eldöntése Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 76 óra**
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 10-es számkörben, jártasság 20-as számkörben. Összeadás kivonás 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközzel. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 20-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám Római szám Sorszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (hónapok, emeletek) I, V, X, L, C Sorszám írása, olvasása, használata valós	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció, auditív figyelem Rajz és vizuális

Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyiérték táblázat szerkezete Helyiérték, alaki érték, valódi érték Viszonyítás Számsorok Számok tulajdonságai Bontás **2.2 Műveletek** Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel Összeadás kivonás százas számkörben: • kerek tízesek összeadása, kivonása • kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, kerek tízesből egyjegyű elvétele • teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele • teljes kétjegyű számokhoz teljes	helyzetekben Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom) Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal Helyiértékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyiérték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel Bontások lejegyzése Fejben számolás Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata	kultúra: ritmikus sorok, szerialitás Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok, Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok Informatika: kódolás, dekódolás

kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül • teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépés nélkül Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák A matematikai jelek (+ - . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések Egyszerű szöveges feladatok **2.3. Számelméleti ismeretek** Páros-, páratlan számok 2.4**. Rendszerezés**	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás,	

	összeadandók összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás;

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. GEOMETRIA, MÉRÉS	Órakeret: 40 óra
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • egyenes-, görbe vonal • nyitott-, zárt vonal • törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata
Egyenes helyzete (függőleges-, vízszintes-, ferde egyenesek Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek Pont és vonal helyzete	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT eszközökkel Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Két- vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása	Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv
3.2. Síkbeli alakzatok Háromszög, négyzet, téglalap, kör	Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel	Informatika: tájékozódási képesség, sík- és

3.3. Térbeli alakzatok Kocka, téglatest, gömb **3.4. Transzformációk** Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria Tükrözés **3.5. Mérés** Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabvány mértékegységek • hosszúság (m, dm) • űrtartalom (l, dl) • tömeg (kg,) Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc Pénz, forint	Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: • határoló vonalak (egyenes, görbe) • határoló egyenesek száma • oldalak helyzete • oldalak nagysága Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Testek előállítása gyurmából Építés kockákból minta alapján és szabadon Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • határoló lapok (egyenes- és görbe lap) • határoló lapok száma • határoló lapok helyzete • határoló lapok alakja (négyzet, téglalap) Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással Tükrös alakzatok előállítása térben Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel Mértékváltás következtetéssel Múlt, jelen, jövő fogalma Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk	térlátás, rajzoló programok Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás

3.6 Kerület, terület Négyzet, téglalap kerülete, területe 3.7. **Rendszerezés**	Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása percnyi pontossággal Óra beállítása adott időpontra Pénzérmék megismerése, használata A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján Terület fogalmának előkészítése lefedéssel Ismétlés,elmélyítés, számonkérés	Ének-zene: ütemezés Történelem: tájékozódás időben
Kulcsfogalmak/fogalmak	térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések **4.2. Sorozatok** Szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő és csökkenő számsorok	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális

	Számok rendezése Hiányos számsorok kiegészítése Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján	kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
4.3. Függvények megadása, ábrázolása Táblázat olvasása **4.4. Rendszerezés**	A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Halmaz elemeinek adott illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök. segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban. A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.

Matematika
4. évfolyam

heti óraszám: 5
éves óraszám: 185

4. évfolyam

Az év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematika órákon. Helyes tanulási szokások kialakítása. Az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal. A matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. IKT eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésének, a tanult matematikai fogalmaknak, a matematikai nyelvnek egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre az önellenőrzésre ösztönzésre. Önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartalmának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai- és a szerkesztő eszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

* A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika; a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. GONDOLKODÁSI MÓDSZEREK, HALMAZOK, MATEMATIKAI LOGIKA, KOMBINATORIKA**	**Órakeret * 10 óra**
Előzetes tudás	Színek és formák érzékelése. A nagyságbeli viszonyszavak, a logikai készlet elemeinek a tanult geometriai alakzatok és a számok tulajdonságainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása. Közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1 Halmazok Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Csoportosítás adott vagy választott szempont	Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása Közös tulajdonság kiemelése Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal Jelkártyák értelmezése Transzformációs játékok egy tulajdonság	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, a tulajdonságok pontos megfogalmazása Rajz és vizuális kultúra:

szerint Osztályozás, rendezés Tulajdonságok jelölése Tulajdonságok változásai Kombinatorikus feladatok	változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása Kombinatorikus játékok, építések, színezések	formaérzékelés, színek, tájékozódás síkban Életvitel és gyakorlati ismeretek: formaérzékelés, finommotoros mozgáskoordináció Informatika: szimbólumok, jelek Környezetismeret: a kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, állítások szabatos megfogalmazás
1.2. Matematikai logika Igaz, hamis állítások **1.3. Rendszerezés**	Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról Állítások igazságának eldöntése Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	nagyságbeli viszonyszavak, tulajdonság, szín, forma	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. SZÁMELMÉLET, ALGEBRA**	**Órakeret: 105 óra**
Előzetes tudás	Biztos számfogalom 100-as számkörben, jártasság 100-as számkörben. Összeadás, kivonás 100-as számkörben készségszinten, tízes átlépés nélkül. Fejlődő matematikai szövegértő képesség.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Matematikai eszközök célszerű használata. Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése. Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással. Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése. A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
2.1. Számok Számfogalom megerősítése 100-as számkörben A 100-as számkör Számfogalom, mint a halmaz tulajdonsága, számossága, darabszám Római szám Sorszám	Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása Tízes csoportok alkotása Számok írása, olvasása, értelmezése Számok modellezése matematikai eszközökkel A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek) I, V, X, L, C	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos matematikai nyelv használata Ének-zene: ritmizálás, ütemezés, finommotoros mozgáskoordináció,

		auditív figyelem
Számfogalom, mint a mérés eredménye, mérőszám	Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben	Rajz és vizuális kultúra: ritmikus sorok, szerialitás
	Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal	Testnevelés: nagymozgások, mozgáskoordináció
A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága A helyiérték táblázat szerkezete Helyiérték, alaki érték, valódi érték	Helyiértékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása Helyiérték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása	Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerialitás
Viszonyítás	Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek (< > =) értelmezése, használata A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán Egyes- és tízes számszomszédok leolvasása	Informatika: kódolás, dekódolás, algoritmusok,
Számsorok	Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása	
Számok tulajdonságai	Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel Bontások lejegyzése	
Bontás	Fejben számolás	Informatika: matematikai- és képességfejlesztő programok
2.2 Műveletek Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízes átlépéssel	Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése Történetek megjelenítése tevékenységgel Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel Műveletek modellezése matematikai eszközökkel Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten Önellenőrzés, számológép használata	
Összeadás kivonás százas számkörben: • kerek tízesek összeadása, kivonása • kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű	A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása	Informatika:

számokból az egyesek elvétele • teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele • teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása elvétele tízes átlépés nélkül • teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízes átlépéssel • teljes kétjegyű számokhoz teles kétjegyű számok hozzáadása elvétele tízes átlépéssel Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák A matematikai jelek (+ - . : < > =) Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége Műveletek közötti összefüggések Egyszerű szöveges feladatok	Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT eszközökkel Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése Valóságos helyzetek, történések elképzelése Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátszással, kirakással, rajzban Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése megfogalmazása Mennyiségi következtetések A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel	kódolás, dekódolás Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, írott és hallott egyszerű szövegek megértése, a válaszok szabatos megfogalmazása

2.3. Számelméleti ismeretek Páros-, páratlan számok **2.4. Rendszerezés**	A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százas; egyjegyű-, kétjegyű-, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százas; összeadás, összeadandók összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás;	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. GEOMETRIA, MÉRÉS**	**Órakeret: 50 óra**
Előzetes tudás	Formaérzékelés, alakzatok megkülönböztetése. Mérési tapasztalatok a hosszúság, tömeg, űrtartalom és idő méréséről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Érzékelés pontosságának fejlesztése. Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban. Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek). Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága). Mérő- és szerkesztő eszközök célszerű használata, becslés, mérés. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések. Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
3.1 Téri elemek Vonalak (görbe, egyenes)	Egyenes-, és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • egyenes-, görbe vonal • nyitott-, zárt vonal • törött vonal	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás, pontos geometriai alapfogalmak használata
Egyenes helyzete (függőleges-, vízszintes-, ferde egyenesek	Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT eszközökkel Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Két- vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása Párhuzamos-, merőleges-, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval	Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás térben, síkban; formaérzékelés, konstruálás, kreativitás Életvitel és gyakorlati ismeretek:
Párhuzamos-,	Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz	

merőleges-, metsző egyenesek Pont és vonal helyzete **3.2. Síkbeli alakzatok** Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör **3.3. Térbeli alakzatok** Kocka, téglatest, gömb **3.4. Transzformációk** Tükrös alakzatok,	való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül) Adott helyzet létrehozása Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: • határoló vonalak (egyenes, görbe) • határoló egyenesek száma • oldalak helyzete • oldalak nagysága Síkidomok összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Testek felismerése a környezetben, megnevezésük Testek előállítása gyurmából Építés kockákból minta alapján és szabadon Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: • határoló lapok (egyenes- és görbe lap) • határoló lapok száma • határoló lapok helyzete • határoló lapok alakja (négyzet, téglalap) Testek összehasonlítása, analizálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással Tükrös alakzatok előállítása térben Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása Mérés választott és szabvány mértékegységekkel Becslés, megmérés, kimérés Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között Szabvány mértékegységek értelmezése, nevük, jelük Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységgel Mértékváltás következtetéssel Múlt, jelen, jövő fogalma	formaérzékelés, kreativitás, alkotókedv Informatika: tájékozódási képesség, sík- és térlátás, rajzoló programok Rajz és vizuális kultúra: tükrös alakzatok

tengelyes szimmetria Tükrözés **3.5. Mérés** Hosszúság, űrtartalom, tömeg Szabvány mértékegységek • hosszúság (m, dm, cm) • űrtartalom (hl, l, dl) • tömeg (kg, dkg) Mértékváltás Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc Pénz, forint **3.6 Kerület, terület** Négyzet, téglalap kerülete, területe 3.7. Rendszerezés	Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel Időpont leolvasása percnyi pontossággal Óra beállítása adott időpontra Pénzérmék megismerése, használata A forint jele: Ft Mennyiségek be- és felváltása Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján Terület fogalmának előkészítése lefedéssel Ismétlés. elmélyítés, számonkérés	Életvitel és gyakorlati ismereteket: becslés, mérés, számítás Ének-zene: ütemezés Történelem: tájékozódás időben
Kulcsfogalmak/fogalmak	térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. FÜGGVÉNYEK, AZ ANALÍZIS ELEMEI**	**Órakeret: 20 óra**
Előzetes tudás	Olyan érzékelés, figyelem és összehasonlítási képesség, melyek lehetővé teszik az összefüggések meglátását, a szabályfelismerést.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés. Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása. Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése. Relációs szókincs használata.

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	
4.1 Összefüggések **4.2. Sorozatok** Szabályfelismerés, szabálykövetés Növekvő és csökkenő számsorok **4.3. Függvények megadása, ábrázolása** Táblázat olvasása 4.4. Rendszerezés	Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban Számok rendezése Hiányos számsorok kiegészítése Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján Ismétlés, elmélyítés, számonkérés	Környezetismeret: kognitív képességek Magyar nyelv és irodalom: szövegértés szövegalkotás Ének-zene: hangsorok Rajz és vizuális kultúra: soralkotás Testnevelés: soralkotás
Kulcsfogalmak/fogalmak	kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére	Halmaz elemeinek adott illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása. Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása. Állítások igazságának eldöntése. Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben. Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok. Összeadás kivonás 20-as számkörben készségszinten. Összeadás kivonás 100-as számkörben tízes átlépés nélkül analógia és eszközök. segítségével. Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.

	A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése. A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete. A négyzet és a téglalap kerületének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel). A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése. A tanult mértékegységek ismerete, használata. Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése. Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben. Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.

Ember és társadalom Ember és természet
Környezetismeret

1-4. évfolyam

Az Ember és természet tanterv középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A tanterv figyelembe veszi az enyhén értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédelmi attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretelsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretelsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és közösség életét, és kihatással van a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömének, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincsbővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az

önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

Az Ember és természet műveltségterület fejlesztési feladatai a NAT-ban meghatározott tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok, valamint a közműveltségi tartalom integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A tanterv követi a NAT által meghatározott tudásterületek témaköreit, amelyek közműveltségi tartalmakat foglalnak magukban.

A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Környezetismeret – 1. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

1.évfolyam

A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ**	**Órakeret: 5 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttmunkálkodás, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A kreativitás fejlesztése, a kommunikációs képesség, szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok érzékelhető, mérhető tulajdonságai. Anyag és forma kapcsolata	Irányított megfigyeléssel anyagok vizsgálata érzékeléssel (látás, hallás, tapintás, ízérzékelés, szaglás). Játékos megfigyelések rögzítése rajzban	Matematika: egyszerű mérések Rajz és vizuális kultúra: megismerő és befogadóképesség, kreativitás
2.2 Kölcsönhatások, erők Hang-, fényjelenségek	Különféle eredetű hangok felismerése, játékos megfigyelések végzése Játékos fény-, árnyékkísérletek megfigyelése A tapasztalatokról rövid mondatok alkotása	Magyar nyelv: beszédértés, aktív és passzív szókincsbővítés
2.3 Energia Energiaforrások a háztartásban Energiatakarékosság	Játékos kísérletek végzése melegítésre, fűtésre Szógyűjtés a tapasztalatokkal kapcsolatban, rövid mondatokba illesztésük	
2.4 Információ Jel, jelzés, információ Tankönyvben jelek, jelmagyarázatok Kommunikáció az állatvilágban, tájékozódás, hang, illat alapján	Információszerzés érzékeléssel, az anyagok, élelmiszerek tulajdonságainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása Egyszerű jelek, jelzések felismerése, értelmezése, használata tankönyvekben, munkafüzetekben	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, fény, jelrendszer, szabály, energiatakarékosság.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. RENDSZEREK**	**Órakeret: 5 óra**
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.	
Tantárgyi fejlesztési	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli	

célok	tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben Egyszerű térbeli, időbeli relációk, irányok Közvetlen iskolai és otthoni környezet A lakóhely és iskola környéke Irányok Saját élettörténet (régen és most) Napok, évszakok Időrend, sorrendiség, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban Jeles napok, ünnepek (családi és társadalmi ünnepek)	Tárgyak egymáshoz való viszonyítása Történések időrendi csoportosítása képek, rajzok, ábrák segítségével	Ember és társadalom: tájékozódás térben és időben Matematika: mérés
3.2. Rendszer és környezete A rész, egész viszonya, összetettség Az épületek, tárgyak részei (lakás, iskola, használati tárgyak) A növény fő részei Az állat testének fő részei A lakóhely, iskola környezetének állapotmegóvása Szelektív hulladékgyűjtés Növény és állatgondozás	Növények részeinek összerakása, kiegészítése rajzos ábrákon Hulladékgyűjtő használata Iskolai papírgyűjtés, elemek, műanyagok gyűjtése A ház körül élő állatok etetése, gondozása Szobanövények, kiskerti növények gondozása	Életvitel és gyakorlati ismeretek: növények és állatok gondozása, hulladékgyűjtés
3.3. Szerveződési szintek Növények, állatok a környezetünkben Az élőlények élőhelyei, táplálkozása, táplálkozási módok	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Irány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi, társadalmi ünnep, növényi rész, állati testrész, szelektív hulladékgyűjtés, egészséges táplálkozás, téli álom, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, vadon élő állat, táplálék.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS**	**Órakeret: 10 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. Egyszerű játékos kísérletek végzése. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az anyagok közvetlenül érzékelhető tulajdonságairól, az élőlények közvetlen környezetéről, növény és állatvilágáról, az időjárás elemeiről.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A közvetlen környezetben gyakran használt tárgyak anyagai	Anyagok vizsgálata érzékszervi úton Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése	
A víz szerepe, előfordulási állapotai A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz)	Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása	
Az élő és élettelen környezet		
4.2. A közvetlen környezet növény és állatvilága	Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben lévő állatokról, növényekről.	
Az állatok és kicsinyeik	Ráismerés, megnevezés Csoportosítás adott szempontok szerint	
4.3. A közvetlen környezetének életközösségei	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során Rajzok készítése a látottakról	
Természetvédelem	A természet értékeinek védése – konkrét példák megismerése	
4.4. Változatos élővilág Zöldségek Gyümölcsök A közvetlen környezet állatvilága (háziállatok, ház körül élő állatok,	Séta a piacon, zöldséges boltban Főbb élőlénycsoportok felismerése Az élőlények egyszerű csoportba sorolása Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése	

vadon élő állatok)		
4.5-6. A Föld és a Nap A napsugárzás hatása az élővilágra Napszakok, évszakok	Rajzos ábrák készítése IKT eszközök használata, pl. képek keresése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	gyümölcs, zöldség, fa, termés, a növény fejlődése, ház körül élő állat, víziállat, vadon élő állat, időjárás	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS**	**Órakeret: 14 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. Egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés, csoporttechnikák kialakítása. A másik elfogadása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Állapot Az anyagok és tárgyak érzékelhető tulajdonságai (érdesség-simaság, íz, szag, szín) A mindennapi életben használatos mennyiségek. Természetes mérőeszközök (pohár, kanál, csipetnyi…)	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak, anyagok csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín, nagyság, anyag, hőmérséklet…) (Az anyagfajta és használata közti összefüggés felismerése.) A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása	Matematika: mérés; érzékelhető tulajdonságok (szín, forma) Életvitel és gyakorlati ismeretek: anyagfajták, megmunkálásuk, ajándékkészítés
5.2. Változás 5.2.1. Fizikai változások: Alakváltozások Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése	Testnevelés: hely-, helyzetváltoztatás
5.2.2. Kémiai változások Az égés, az égés haszna, kára Tűzvédelem A tűzoltók munkája	Beszélgetés, képek, ábrák elemzése, rajzok készítése az égésről. Szituációs gyakorlatok tűzriadó esetére	
5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények életében) Életszakaszok az ember és az állatok életében (születés, növekedés, fejlődés, öregedés) A növények, állatok élete a különböző	Képek, ábrák segítségével sorbarendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése. Zöldségnövények, virágmagok ültetése, gondozása, a fejlődés rajzos ábrázolása, közös tabló készítése. Fotók, filmek, videók elemzése	

évszakokban. Változások.		
5.3. Folyamat Termék előállítás, újrahasznosítás	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Anyag, tulajdonság, mérés, tűz, tűzoltás, mozgási helyzet, életszakasz, növekedés, fejlődés	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE**	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a saját testéről	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, az érzékelés, az észlelés, a kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően. Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, okok keresése, empátiakészség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test fő részei Érzékszervek Testmozgás és az egészség *6.2. Önfenntartás* Az emberi test fő részei Időjárásnak megfelelő öltözködés Érzékszerveink és védelmük magunkon és másokon Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Különböző életkorok *6.4. Öröklődés* A család tagjai Külső tulajdonságai *6.5. Magatartás* Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése A gyerekekre leselkedő veszélyek	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban, puzzle játék Mozgásos játékokban való aktív részvétel A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően Játékos gyakorlatok végzése Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása Fényképek, képek gyűjtése, csoportosítása Hasonlóságok, különbözőségek felismerése Hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen megkülönböztetése	Testnevelés Mozgásos játékok Életvitel és gyakorlati ismeretek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Testrészek, a fej részei, egészség, betegség, higiénés szabályok, a tisztálkodás eszközei, az egészséges táplálkozás, érzékelés, testmozgás, helyes öltözködés, hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen, veszély, veszélyhelyzet, testmozgás, emberi életkorok	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, ráismerés képessége. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. A környezet rendjének betartása, óvása. Felnőtt segítségének elfogadása. Szelektív hulladékgyűjtés segítséggel. Együttműködő, aktív részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság, motiváltság felkeltése és fenntartása.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
7.1. Globális környezeti rendszerek. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői *7.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők* *7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság* Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása Vizek védelme, víztakarékosság Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok, erdők, vizek	Az esztétikai érzékenység fejlesztése A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése A szobanövények, kerti növények gondozása A madarak etetése télen Elemi szintű energiatakarékossági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása) Sétákon, kirándulásokon részvétel Adott szempontok szerint irányított megfigyelések Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, természetvédelem, talaj, víz, szemetelés, takarékosság, növény, állat, élőlény, növény- és állatgondozás	
A fejlesztés várt	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki együttműködése	

eredményei az évfolyam végére	társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig felkelthető. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, azok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon.

Környezetismeret – 2. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

2.évfolyam

A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ**	**Órakeret: 7 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	A korszerű elemi természettudományos műveltség alapozása. Tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen környezetből. A valóság sokféleségének érzékeltetése. A pontos érzékelés, észlelés, aktív figyelem, emlékezet fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása az együttmunkálkodás, a társas együttlét szabályainak elsajátítására. A megismerés módszereinek bővítése. A kreativitás fejlesztése, az érzékelés pontosítása, a kommunikációs képesség, szociális képesség fejlesztése, információgyűjtő, feldolgozó, szabálykövető magatartás kialakítása, feladattudat és szabálytudat erősítése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Anyag A közvetlen környezetben előforduló anyagok érzékelhető, mérhető tulajdonságai. Anyag és forma kapcsolata Halmazállapot változások Csapadékformák	Irányított megfigyeléssel anyagok vizsgálata érzékeléssel (látás, hallás, tapintás, ízérzékelés, szaglás). Összehasonlítás, csoportosítás, becslés, mérés játékosan. Játékos megfigyelések rögzítése rajzban	Matematika: egyszerű mérések Rajz és vizuális kultúra: megismerő és befogadóképesség, kreativitás
2.2 Kölcsönhatások, erők Hang-, fényjelenségek	Különféle eredetű hangok felismerése, játékos megfigyelések végzése Játékos fény-, árnyékkísérletek megfigyelése, reprodukálása A tapasztalatokról rövid mondatok alkotása	Magyar nyelv: beszédértés, aktív és passzív szókincsbővítés
2.3 Energia Energiaforrások a háztartásban Energiatakarékosság	Játékos kísérletek végzése melegítésre, fűtésre Szógyűjtés a tapasztalatokkal kapcsolatban, rövid mondatokba illesztésük	
2.4 Információ Jel, jelzés, információ Tankönyvben jelek, jelmagyarázatok Közlekedési jelek Tiltást jelentő jelek Kommunikáció az állatvilágban,	Információszerzés érzékeléssel, az anyagok, élelmiszerek tulajdonságainak vizsgálata, tapasztalatok megfogalmazása Egyszerű jelek, jelzések felismerése, értelmezése, használata tankönyvekben, munkafüzetekben A tiltást jelentő és közlekedési jelek információinak játékos gyakorlása, szituációs játékok	

tájékozódás, hang, illat alapján		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Tulajdonság, időjárás, hang, fény, jelrendszer, szabály, közlekedés, kommunikáció, energiatakarékosság.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. RENDSZEREK**	**Órakeret: 7 óra**
Előzetes tudás	Elemi térbeli és időbeli tájékozódás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Játékos gyakorlatokkal, közvetlen tapasztalatszerzéssel a térbeli és időbeli tájékozódás, orientációs képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kíváncsiság felkeltése. Pozitív attitűd kialakítása az élővilág, növények, állatok iránt. Feladat- és szabálytudat kialakítása. Építőjátékokkal szerzett tapasztalatok feldolgozása, analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek a természetben Egyszerű térbeli, időbeli relációk, irányok Közvetlen iskolai és otthoni környezet A lakóhely és iskola környéke Irányok, távolságok, becslés, mérés Saját élettörténet (régen és most) Napok, napszakok, hónapok, évszakok Időrend, sorrendiség, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban Jeles napok, ünnepek (családi és társadalmi ünnepek)	Tárgyak egymáshoz való viszonyítása Történések időrendi csoportosítása képek, rajzok, ábrák segítségével	Ember és társadalom: tájékozódás térben és időben Matematika :becslés, mérés Életvitel és gyakorlati ismeretek: növények és állatok gondozása, hulladékgyűjtés
3.2. Rendszer, rendszer és környezete A rész, egész viszonya, összetettség Az épületek, tárgyak részei (lakás, iskola, használati tárgyak) A növény fő részei Az állat testének fő részei A lakóhely, iskola	Növények részeinek összerakása, kiegészítése rajzos ábrákon Hulladékgyűjtő használata Iskolai papírgyűjtés, elemek, műanyagok gyűjtése Akváriumgondozás, ház körül élő állatok etetése, gondozása Szobanövények, kiskerti növények gondozása	

környezetének állapotmegóvása Szelektív hulladékgyűjtés Növény és állatgondozás		
3.3. Szerveződési szintek Növények, állatok a környezetünkben Az élőlények élőhelyei, táplálkozása, táplálkozási módok	Az állatok élőhelyeiről közvetlen tapasztalatszerzés Képek gyűjtése, csoportosítása élőhely és táplálkozás szerint	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Irány, idő, sorrendiség, hónap, nap, napszak, évszak, családi, társadalmi ünnep, növényi rész, állati testrész, szelektív hulladékgyűjtés, egészséges táplálkozás, téli álom, költöző madár, élőlény, háziállat, ház körül élő állat, vadon élő állat, táplálék.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS**	**Órakeret: 9 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek, tapasztalatok a közvetlen élővilágról	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés tanulmányi sétákon, kirándulásokon. Egyszerű játékos kísérletek végzése. A szociális képesség fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával. A tájékozódási képesség fejlesztése. A vizuális észlelés, érzékelés fejlesztése. A tapasztalatok kifejezése rajzban, szóban. Kommunikációs képesség fejlesztése. Ismeretek szerzése az anyagok közvetlenül érzékelhető tulajdonságairól, az élőlények közvetlen környezetéről, növény és állatvilágáról, az időjárás elemeiről.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A közvetlen környezetben gyakran használt tárgyak anyagai	Anyagok vizsgálata érzékszervi úton Föld, víz, levegő, műanyag, üveg összehasonlítása, megnevezése	
A víz szerepe, előfordulási állapotai A víz előfordulása a természetben (eső, hó, ivóvíz, folyóvíz)	Csapadékformák megfigyelése, évszakokhoz kapcsolása	
Az élő és élettelen környezet		
4.2. A közvetlen környezet növény és állatvilága Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet)	Közvetlen megfigyelés, elemi tapasztalatszerzés a közvetlen környezetben lévő állatokról, növényekről. Egyszerű	

	kísérletek végzése a különböző életfeltételek megvonásával a növényeknél (víz, fény, tápanyag megvonása) - búza csíráztatása, növekedésének megfigyelése különböző körülmények között	
Az állatok és kicsinyeik	Ráismerés, megnevezés Csoportosítás adott szempontok szerint	
4.3. A közvetlen környezetének életközösségei Park, erdő, mező, víz, vízpont	Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulások, séták során Rajzok készítése a látottakról	
Természetvédelem	A természet értékeinek védése – konkrét példák megismerése	
4.4. Változatos élővilág Zöldségek Gyümölcsök A közvetlen környezet állatvilága (háziállatok, ház körül élő állatok, vadon élő állatok)	Séta a piacon, zöldséges boltban Főbb élőlénycsoportok felismerése Az élőlények egyszerű csoportba sorolása Szobanövények gondozása Házi, illetve ház körül élő állatok megfigyelése, megnevezése adott szempontok alapján (méret, alak, szín, mozgás, szaporodás, kültakaró)	
4.5-6. A Föld és a Nap A napsugárzás hatása az élővilágra Az Időjárás tényezői	Rajzos ábrák készítése IKT eszközök	

Csapadékfajták Napszakok, évszakok	használata, pl. képek keresése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Életfeltétel, életjelenség, halmazállapot, gyümölcs, zöldség, fa, termés, a növény fejlődése, ház körül élő állat, víziállat, kültakaró, időjárási tényező	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS**	**Órakeret: 12 óra**
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelőképesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Motoros képességek fejlesztése. Egyszerű játékos kísérletekben részvétel. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tájékozódó képesség fejlesztése. Együttműködés, csoporttechnikák kialakítása. A másik elfogadása. A fizikai, kémiai, biológiai változások megfigyelése, csoportosítása, a percepciós, cselekvéses gondolkodás irányítása, az érzékelés pontosítása, a kreativitás és a finommotorika fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Állapot Az anyagok és tárgyak érzékelhető tulajdonságai (átlátszóság, keménység, rugalmasság, érdesség-simaság, íz, szag, szín) Becslés, mérés A mindennapi életben használatos mennyiségek. Természetes mérőeszközök (pohár, kanál, csipetnyi…)	A hétköznapi életben használt egyszerű tárgyak, anyagok csoportosítása fizikai jellemzőik alapján (szín, nagyság, anyag, hőmérséklet…) (Az anyagfajta és használata közti összefüggés felismerése.) A környezet megismerése iránti érdeklődés kialakítása Egyszerű kísérletekkel, játékos formában a figyelem irányítása	Matematika: becslés, mérés; érzékelhető tulajdonságok (szín, forma) Életvitel és gyakorlati ismeretek: anyagfajták, megmunkálásuk, ajándékkészítés
5.2. Változás 5.2.1. Fizikai változások: Alakváltozások Halmazállapot-változások felismerése, megnevezése (olvadás, fagyás) Az évszakok változásai Helyzet- és helyváltoztatás	Gyurmázás, alakváltozás megfigyelése A víz különböző megjelenési formáinak vizsgálata Közvetlen tapasztalatszerzés a természetben Képek csoportosítása az évszakokról, rajzok készítése Mozgásos cselekvéssorok, játékos gyakorlatok során a helyzet- és helyváltoztatás megkülönböztetése	Testnevelés: hely-, helyzetváltoztatás
5.2.2. Kémiai változások Az égés, az égés haszna, kára Tűzvédelem A tűzoltók munkája	Beszélgetés, képek, ábrák elemzése, rajzok készítése az égésről. Szituációs gyakorlatok tűzriadó esetére	
5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények életében) Életszakaszok az ember	Képek, ábrák segítségével sorbarendezés, csoportosítás, Megfigyelések végzése. Zöldségnövények, virágmagok ültetése, gondozása, a fejlődés rajzos ábrázolása, közös tabló készítése. Fotók, filmek, videók elemzése	

és az állatok életében (születés, növekedés, fejlődés, öregedés) A növények, állatok élete a különböző évszakokban. Változások.		
5.3. Folyamat Termék előállítás, újrahasznosítás	Só-liszt gyurmából ajándékkészítés, gyümölcs-, zöldségsaláták készítése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Anyag, tulajdonság, becslés, mérés, halmazállapot-változás tűz, tűzoltás, mozgási helyzet, életszakasz, növekedés, fejlődés	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE**	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a saját testéről	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tapasztalatok szerzése, saját testének és tulajdonságainak megismerése játékos gyakorlatokon keresztül, a figyelem, az érzékelés, az észlelés, a kíváncsiság, érdeklődés felkeltése, társai, a más sérült ember elfogadása, segítése képességeinek megfelelően Motoros képességek fejlesztése. A téri orientációs képesség fejlesztése. Szociális képességek fejlesztése. Feladat és szabálytudat erősítése, a problémák felismerése, okok keresése, empátiakészség fejlesztése.	

Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test fő részei Érzékszervek Testmozgás és az egészség *6.2. Önfenntartás* Az emberi test fő részei Időjárásnak megfelelő öltözködés Érzékszerveink és védelmük magunkon és másokon Helyes étkezési szokások Helyes tisztálkodási szokások *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Különböző életkorok *6.4. Öröklődés* A család tagjai Külső tulajdonságai (arc, alkat) *6.5. Magatartás* Helyes emberi viselkedési formák megfigyelése	Rész, egész viszonyának felismerése, kiegészítés rajzban, puzzle játék Mozgásos játékokban való aktív részvétel A helyes és helytelen viselkedési és tevékenységi forma megkülönböztetése Babaöltöztetés az időjárásnak megfelelően Játékos gyakorlatok végzése Az étkezési és tisztálkodási szokások gyakorlása Fényképek, képek gyűjtése, csoportosítása Hasonlóságok, különbözőségek felismerése Hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen megkülönböztetése	Testnevelés Mozgásos játékok Életvitel és gyakorlati ismeretek

A gyerekekre leselkedő veszélyek		
Kulcsfogalmak/fogalmak	Testrészek, a fej részei, egészség, betegség, higiénés szabályok, a tisztálkodás eszközei, az egészséges táplálkozás, érzékelés, napirend, testmozgás, helyes öltözködés, emberi tulajdonságok, hasonlóság – különbözőség, helyes – helytelen, veszély, veszélyhelyzet, testmozgás, emberi életkorok	
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a közvetlen környezetünkből. Tapasztalatok szerzése sétákon, kirándulásokon.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, ráismerés képessége. Feladattudat, szabálytudat kialakítása. Csoportban való együttműködés kialakítása. A másik gyerek elfogadása. A környezet rendjének betartása, óvása. Felnőtt segítségének elfogadása. Szelektív hulladékgyűjtés segítséggel. Együttműködő, aktív részvétel kirándulásokon. Kíváncsiság, motiváltság felkeltése és fenntartása.	
7.1. Globális környezeti rendszerek. Az egészséges, gondozott környezet jellemzői *7.2. Az élő és élettelen környezeti tényezők* *7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság* Egészséges, gondozott környezet A közvetlen környezet (tanterem, lakás, szoba) rendjének megteremtése, megóvása Vizek védelme, víztakarékosság Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében Környezetszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel A Föld szépsége, egyedisége A közvetlen környezetben előforduló parkok, erdők, vizek	Az esztétikai érzékenység fejlesztése A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása Információs jelek felismerése, rajzok készítése, képek gyűjtése A szobanövények, kerti növények gondozása, akváriumi állatok gondozása (hal, teknős) A madarak etetése télen Elemi szintű energiatakarékossági technikák gyakorlása (villany lekapcsolása, víz elzárása) Sétákon, kirándulásokon részvétel Adott szempontok szerint irányított megfigyelések Az élményekről, tapasztalatokról rajzok készítése	Életvitel és gyakorlati ismeretek: madáretető készítése

Kulcsfogalmak/fogalmak	Tisztaság, rend, egészséges környezet, természetvédelem, talaj, víz, szemetelés, takarékosság, növény, állat, élőlény, növény- és állatgondozás
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A szociális képességének fejlődése során alakuljon ki együttműködése társaival és tanárával. Irányítás segítségével megfigyelések végzése, adott szempontok szerinti válogatás, csoportosítás és egymáshoz rendezés. Az időbeli események helyes sorrendbe állítása. Érdeklődése, kíváncsisága, motiváltsága egyre hosszabb ideig fenntartható. A tapasztalatok kifejezése egyszerű, rövid mondatokkal. Biztonsággal tájékozódás a közvetlen környezetében. Az ismert állatok, növények adott szempontok szerinti csoportosítása, megnevezése. Elemi ismeretek szerzése saját testéről. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről, azok betartása. Együttműködő részvétel kirándulásokon, sétákon, egyszerű játékos kísérletek végzésében.

Környezetismeret
3. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

3.évfolyam

Az évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékének fejlesztése, cselekedetükért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.
A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.

Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ**	**Órakeret: 8 óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Játékos, egyszerű kísérletekben részvétel. Információk feldolgozása különböző területekről. Információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot Csapadékformák	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés Csoportosítás halmazállapotok szerint A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése	Életvitel és gyakorlati ismeretek Anyagfélék
2.2. Kölcsönhatások Mozgások	Megfigyelések, játékos kísérletek	
2.3. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök Energiafajták (szél, víz)	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó) Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról	Életvitel és gyakorlati ismeretek Energia a háztartásban

2.4. Információ Jel, jelzés, Információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján) 2.5. Rendszerezés, rögzítés	Múzeumlátogatás Könyvtárlátogatás Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken Részvétel tűzriadós szituációs játékokban Információgyűjtés. Gyakorlás, számonkérés	Rajz- és vizuális kultúra Információs jelek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. RENDSZEREK**	**Órakeret: 8 óra**
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. Saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Játékos tevékenységi formák. Egyszerű kísérletekben részvétel. Kooperatív technikák elsajátítása, kooperatív technikák gyakorlása, pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával Rajzos ábrák, makettek készítése Események időbeli sorrendbeállításának képessége Időszalag, időnaptár készítése Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban	Matematika, mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés Rajz Magyar nyelv és irodalom, ünnepi versek Történelem, jeles napok, ünnepek Ének, ünnepi dalok

3.2. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem *3.3. Szerveződési szintek* Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése 3.4. Rendszerezés, rögzítés	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok A növények, állatok és részeinek csoportosítása adott szempontok alapján Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése Szelektív hulladékgyűjtés Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód) Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT eszközök használata Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal, stb.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Középületek, Magyarország térképei, az idő mértékegységei, ünnepek, állatok élőhely szerint, az állatok kültakarója, mozgása, táplálkozása, szaporodása, életmódja, életközössége.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS**	**Órakeret: 14 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének a fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Egyszerű kísérletek végzése, rögzítése rajzban, szóban. Közvetlen tapasztalatszerzés és feldolgozása tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj)	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása Az anyagfajták és használat közötti összefüggés, felismerése Vágás, tépés, gyurmázás	Életvitel és gyakorlati ismeret Az anyagok megmunkálása Anyagfajták

Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó Az ivóvíz Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése A csapadék különböző formái A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal	
4.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás, elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében *4.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek* Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem *4.4. Változatos élővilág* A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei A virág része, a termés és részei Néhány lágyszárú, fás	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban (akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj megfigyelése)

szárú növény A gomba Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és házi és ház körül élő állatok Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) Madár, emlős, rovar	A vadon élő és a házi állatok csoportosítása Képek csoportosítása Rajzok, tablók készítése Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján	
4.5-6. A Föld és a Nap *A Föld alakja,mozgásai* Napszakok, évszakok változása Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása 4.7. Rendszerezés, rögzítés	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével Elemi szintű térképismeret Időjárási naptár készítése IKT eszközök használata	Médiaismeretek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Életfeltételek, életjelenségek, a víz különböző halmazállapota és előfordulása, anyagok oldhatósága, növénytermesztés, állattenyésztés, a zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, az állatok élőhelye és jellemzői, égitestek, az időjárás tényezői, a víz körforgása.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS**	**Órakeret: 18 óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések. Halmazállapot változások. Anyagmegmunkálás	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztés. Aktív részvétel egyszerű kísérletekben. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés) A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása Mérőeszközök használatának gyakorlása	Matematika – mérés, mértékegységek

5.2.2. Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei 5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében) Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Keverékek, oldatok Égés *5.3. Folyamat* Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítása (papírgyártás, kenyérsütés) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet) 5.4. Rendszerezés, rögzítés	A változások felismerése, az összefüggések megértése Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása Információs jelek felismerése Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében Az ember életkori szakaszainak jellemzői - beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal Tea, limonádé készítése Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása Filmek, ábrák, képek, összefüggések, felismerések, gondolkodási képességek fejlesztése Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével Megfigyelések, képek elemzése	Médiaismeret
Kulcsfogalmak/fogalmak	Becslés, mérés, anyagok tulajdonságai, mérőeszközök, mértékegységek a víz változásai, az égés, a tűz, tűzoltás, életszakaszok a növény az állatok és az ember életében, újrahasznosítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE	Órakeret: 16 óra
Előzetes tudás	Saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve a mások elfogadására, megsegítésére, az egészséges életmód alapvető szabályainak erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport *6.2. Az érzékszervek védelme* Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig *6.4. Öröklődés* A család Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése Figyelem a hang- és fényártalmakra Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajz és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban A helyes viselkedési szokások kialakítása betegség esetén, részvétel szituációs játékokban Információgyűjtés a családról, feldolgozása, tablókészítés Rajz és tablókészítés	Testnevelés, játék, sport
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre 6.6. Rendszerezés, rögzítés	Együttműködési formák működtetése, egymás elfogadása, problémaérzékenység fejlesztése Veszélyeztető magatartásformák felismerése Gyakorlás, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás és eszközei, gyermekbetegségek, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás,	

	fogápolás szabályai, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**7. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG**	**Órakeret: 10 óra**
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon tapasztalatok. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés. Információs jelek felismerése, az információk alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Aktív együttműködés a kísérletekben. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
7.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet *7.2. Élő és élettelen környezeti tényezők* *7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság* Egészséges, gondozott környezet A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása Vizek védelme, víztakarékosság Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés	Törekvés a tisztaságra és a rendre Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről Törekvés a víztakarékosságra Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés Kisállatok gondozása Felelősség a rábízott élőlényekért Madáretető készítése, madarak etetése télen A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező fajtákkal	Életvitel és gyakorlati ismeretek A természetes és épített környezet Növény és állatgondozás
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés A Föld szépsége, egyedisége	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Információs jelek felismerése Séta, kirándulás, megfigyelések	

A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség – információs jelek A közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek	Színház, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése IKT eszközök használata	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, tájvédelmi körzet.	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben lakóhelyén. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Az élőlények életfeltételei, fejlődésük. Egy-egy élőlény jellemző tulajdonságai. Állatcsoportok. Az emberi test részei, egyszerű működése. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.

Környezetismeret
4. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

4.évfolyam

Az évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, erkölcsi érzékének fejlesztése, cselekedetükért és azok következményeiért viselt felelősségtudat kialakítására, elmélyítésére fókuszál.
A feladattudat és a szabálykövető képesség megerősítése a közösséghez való tartozás, a nemzeti összetartozás érzésének erősítése, hagyományaink, kulturális értékeink és hazánk, természetföldrajzi viszonyainak megismerése által valósul meg.
Az életkort és a sérüléseket figyelembe véve van szükség a családi és iskolai szerepek megismerésére és gyakorlására, amely támogatja az önismeret képességének kialakítását, s az egészséges, tudatos életmód megismerését. Külön figyelmet kell fordítani a sérült társak elfogadására, a társak segítésére. Cselekvő, tevékeny tapasztalatszerzés során alakul a természeti és társadalmi környezethez való pozitív viszony, a részvétel igénye a természeti környezet ápolásában, gondozásában. Jelentős szerepet kapnak a tanulói kísérletek a folyamatos tanulói motiváció megvalósítása érdekében.

A témakörök közül az elsőt, a *Tudomány, technika és kultúra* műveltségtartalmát és fejlesztési feladatait beépítettük a többi témakörbe. A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**2. ANYAG, ENERGIA, INFORMÁCIÓ**	**Órakeret: 10 óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságainak felismerése, játékos kísérletekben részvétel. Egyszerű jelek, jelzések felismerése, elemi ismeretek az energiáról.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. Játékos, egyszerű kísérletekben részvétel. Információk feldolgozása különböző területekről. Információs jelek felismerése. Energiatakarékosságra nevelés. Kommunikációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Anyag A környezetben előforduló gyakori anyagfélék Anyag-forma kapcsolata Halmazállapot Csapadékformák	Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés Csoportosítás halmazállapotok szerint A tapasztalatok rögzítése rajzban, tabló készítése	Életvitel és gyakorlati ismeretek Anyagfélék
2.2. Kölcsönhatások Mágnes, vonzás, taszítás Mozgások Iránytű	Megfigyelések, játékos kísérletek Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján Ismerkedés az iránytűvel	
2.3. Energia Energiaforrások Energia felhasználása Energiát felhasználó berendezések, fűtő,	Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó) Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról	Életvitel és gyakorlati ismeretek Energia a háztartásban

hűtő háztartási eszközök Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény)		
2.4. Információ Jel, jelzés, Információ Jelek, jelmagyarázat, tankönyvek Közlekedési jelek Tiltást, veszélyt jelentő jelek Tűz és katasztrófa elhárítására felhívó jelek Kommunikáció az állatvilágban (hang, fény, illat alapján)	Múzeumlátogatás Könyvtárlátogatás Kirándulások, séták állatkertben, természetvédelmi területeken, tanösvényeken Részvétel tűzriadós gyakorlatokban, szituációs játékokban Információgyűjtés.	Rajz- és vizuális kultúra Információs jelek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, iránytű, háztartási elektromos eszköz, energiafajta, jelzés, jelrendszer.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**3. RENDSZEREK**	**Órakeret: 12 óra**
Előzetes tudás	Elemi tájékozódási ismeretek. Rész-egész viszonya. Saját élettörténetének eseményei. Az idő sorrendisége.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése. Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Játékos tevékenységi formák. Egyszerű kísérletekben részvétel. Kooperatív technikák elsajátítása. Elemi térképolvasási ismeretek, kooperatív technikák gyakorlása, pozitív érzelmek, attitűd, képzelet, emlékezet fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. Tér, idő, nagyságrendek A lakóhely és környéke A saját felszerelés pontos helye a lakásban, osztályban A lakóhely közigazgatási, kulturális, egészségügyi intézményei Irányok, távolság, hosszúság Fő világtájak, iránytű Magyarország domborzati térképe Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak) Alaprajz térkép,	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával Rajzos ábrák, makettek készítése Terepasztal berendezése Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel Események időbeli sorrendbeállításának képessége Időszalag, időnaptár készítése Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban	Matematika, mértékegységek, mérés, becslés, nagyítás, kicsinyítés Rajz Magyar nyelv és irodalom, ünnepi versek Történelem, jeles napok, ünnepek Ének, ünnepi dalok

kicsinyítés, nagyítás Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei Jeles napok, ünnepek Nemzeti ünnep 3.2. Rendszerezés, rögzítés		
3.3. Rendszer, rendszer és környezete Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben A növények, zöldségek, gyümölcsök részei, a virág részei, a mag, a termés részei Az állatok testfelépítése, testrészei A közvetlen és tágabb környezet állapotának megóvása Környezetvédelem *3.3. Szerveződési szintek* Élőlény, egyed, csoport, életközösség Az élőlények csoportjai Az élőlényekre jellemző tulajdonságok A lakóhely felépítése, működése *3.4. Rendszerezés, rögzítés*	Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok A növények, állatok és részeinek csoportosítása adott szempontok alapján Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tablók készítése Szelektív hulladékgyűjtés Csoportosítás adott szempontok szerint (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód) Megfigyelés a természetben (állatkert, vadaspark, a baromfiudvarban, stb.), képanyagon, filmen, IKT eszközök használata Egy választott élőlényre jellemző tulajdonságok megfigyelése, elemzése A terepasztal felépítése makettekkel, utakkal, stb.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Középületek, Magyarország térképei, az idő mértékegységei, ünnepek, állatok élőhely szerint, az állatok kültakarója, mozgása, táplálkozása, szaporodása, életmódja, életközössége.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**4. FELÉPÍTÉS ÉS MŰKÖDÉS**	**Órakeret: 10 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek a környezet természetes és mesterséges anyagairól, megmunkálásáról, a halmazállapotok változásairól	

Tantárgyi fejlesztési célok	Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének a fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Egyszerű kísérletek végzése, rögzítése rajzban, szóban. Közvetlen tapasztalatszerzés és feldolgozása tanulmányi séták és kirándulások során. Az analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. A természet megismerésében pozitív attitűd erősítése. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. Kommunikációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, tájékozódási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Az anyagok kémiai tulajdonságai Élő és élettelen természet A környezet anyagai A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj) Anyagformák és tulajdonságaik Az anyagok megmunkálhatósága A víz szerepe A víz előfordulása a természetben Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó Az ivóvíz Vízben oldódó és nem oldódó anyagok	Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása Az anyagfajták és használat közötti összefüggés, felismerése Vágás, tépés, gyurmázás A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése A csapadék különböző formái A víz, mint életfontosságú anyag tudatosítása Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kaviccsal	Életvitel és gyakorlati ismeret Az anyagok megmunkálása Anyagfajták
4.2. Az élő és élettelen környezet Termesztett növények Növénytermesztés, állattenyésztés Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet) A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig Az állatok szaporodása Különféle szaporodási formák (pete, tojás,	Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése Az állatok életfeltételeinek vizsgálata konkrét példákban (akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj megfigyelése) Az állatok életjelenségeinek utódgondozási szokásainak megfogalmazása. A kicsinyeik megnevezése	

elevenszülő) Az életfeltételek, életjelenségek az ember életében *4.3. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek* Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok Élőhely Természetvédelem *4.4. Változatos élővilág* A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények) A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei A növény részei A virág része, a termés és részei Néhány lágyszárú, fás szárú növény A gomba Főbb állatcsoportok A vadon élő állatok és házi és ház körül élő állatok Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember) Madár, emlős, rovar	Megadott szempontok szerinti csoportosítás Kirándulások, séták, élőlények megfigyelése Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése, A természet értékeinek védése Séta a piacon, zöldséges boltban, állatkertben, vadasparkban, díszállat kereskedésben Séta a piacon, zöldséges boltban, konyhakertben, gyümölcsösben A zöldség és gyümölcsfélék érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint A vadon élő és a házi állatok csoportosítása Képek csoportosítása Rajzok, tablók készítése Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján	
4.5. A Föld és a Nap A Föld alakja, mozgásai Napszakok, évszakok változása Az időjárás tényezői (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék, szél) A víz körforgása Napenergia 4.6. Rendszerezés, rögzítés	Megfigyelések a természetben, maketten, képek, filmek segítségével Elemi ismeretek gyűjtése az égitestekről Elemi szintű térképismeret Megfigyelések végzése a Nap állásáról és a csillagos égboltról Planetárium látogatás Időjárási naptár készítése Távcső használata IKT eszközök használata	Médiaismeretek
Kulcsfogalmak/fogalmak	Életfeltételek, életjelenségek, a víz különböző halmazállapota és előfordulása, anyagok oldhatósága, növénytermesztés, állattenyésztés, a zöldségek, gyümölcsök részei, szaporodásuk, az állatok élőhelye és jellemzői, égitestek, az időjárás tényezői, a víz körforgása.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**5. ÁLLANDÓSÁG ÉS VÁLTOZÁS**	**Órakeret: 15 óra**
Előzetes tudás	Az anyagok érzékelhető tulajdonságai. Egyszerű becslések, mérések.	

	Halmazállapot változások. Anyagmegmunkálás	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megismerő képesség fejlesztése. Kreativitás fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. A szociális képességek, együttműködő képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Analizáló, szintetizáló készség fejlesztése. Figyelem, emlékezet fejlesztés. Aktív részvétel egyszerű kísérletekben. A helyes magatartási normák erősítése. Kreativitás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, a helyes és helytelen megkülönböztetése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
5.1. Állapot Anyagok és testek mérhető tulajdonságai A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom) Hőmérő – Celsius skála (szobahőmérséklet, testhőmérséklet, láz)	A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés) A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása Mérőeszközök használatának gyakorlása	Matematika – mérés, mértékegységek
5.2. Változás 5.2.1. Fizikai változások Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás) Halmazállapot változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban) Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben Helyzet és helyváltoztatás 5.3. Rendszerezés, rögzítés	A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot változások megfigyelése, megbeszélése Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján Rajzok, tablók készítése Időjárási naptár készítése A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása Gyakorlás, számonkérés	Életvitel és gyakorlati ismeret Anyagok feldolgozása Hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás Testnevelés, mozgás, sportágak

5.2.2. Kémiai változások Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei A tűzoltók munkája 5.2.3. Biológiai változások Életszakaszok (növények, állatok, ember) Csírázás, növekedés, fejlődés, öregedés, lebomlás, komposztálás Növények, állatok évszakonkénti változásai (Az évszakok változásainak következményei a növények, állatok életében) Az ember életkori szakaszai A változások oka, iránya (Megfordítható és nem megfordítható változások) Keverékek, oldatok Égés	A változások felismerése, az összefüggések megértése Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása Teendők tűzriadó esetén Információs jelek felismerése Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban A biológiai változások, mozgásjelenségek megfigyelése a közvetlen környezetünkben. A ciklikus változások megfigyelése a növények, állatok életében Az ember életkori szakaszainak jellemzői - beszélgetések, saját élmények, családi fényképek segítségével Ismerkedés az egyirányú életfolyamatokkal Tea, limonádé készítése Egyszerű anyagokból keverékek készítése és szétválasztása	
5.3. Folyamat Példák a hulladék újrahasznosítására (papír, fém, műanyag) Termék előállítása (papírgyártás, kenyérsütés) Az ember természetalakító tevékenysége (természeti és épített környezet) 5.4. Rendszerezés,rögzítés	Filmek, ábrák, képek, összefüggések, felismerések, gondolkodási képességek fejlesztése Gyümölcslé, szörp, lekvár készítése felnőtt segítségével Megfigyelések, képek elemzése Gyakorlás, számonkérés	Médiaismeret
Kulcsfogalmak/fogalmak	Becslés, mérés, anyagok tulajdonságai, mérőeszközök, mértékegységek a víz változásai, az égés, a tűz, tűzoltás, életszakaszok a növény az állatok és az ember életében, újrahasznosítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. AZ EMBER MEGISMERÉSE ÉS EGÉSZSÉGE	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Saját testrészeinek felismerése, az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete	
Tantárgyi fejlesztési célok	Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve a mások elfogadására, megsegítésére, az egészséges életmód alapvető szabályainak erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
6.1. Az emberi test részei A mozgás szerepe az egészséges életmódban Játék, sport *6.2. Az érzékszervek védelme* Egészséges életmód Egészséges táplálkozás Helyes fogápolás Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség) A káros élvezeti szerek *6.3. Szaporodás, egyedfejlődés* Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig *6.4. Öröklődés* A család Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok)	A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése Figyelem a hang- és fényártalmakra Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajz és tablókészítés az egészséges életmóddal kapcsolatban A helyes viselkedési szokások kialakítása betegség esetén, részvétel szituációs játékokban A káros élvezeti szerek elutasítása Információgyűjtés a családról, feldolgozása, tablókészítés Rajz és tablókészítés	Testnevelés, játék, sport
6.5. Magatartás Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében Viselkedések betegség esetén Viselkedés közösségekben Önismeret Veszélyek a gyerekekre 6.6. Rendszerezés, rögzítés	Együttműködési formák működtetése, egymás elfogadása, problémaérzékenység fejlesztése A károsító szerek elutasítása Veszélyeztető magatartásformák felismerése Gyakorlás,számonkérés	

Kulcsfogalmak/fogalmak	Az emberi test részei, tisztálkodás és eszközei, gyermekbetegségek, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás szabályai, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**7. KÖRNYEZET ÉS FENNTARTHATÓSÁG**	**Órakeret: 12 óra**
Előzetes tudás	Igény a környezet rendjére. Elemi szintű energiatakarékossági technikák. Sétákon, kirándulásokon tapasztalatok. Sétákon, kirándulásokon szerzett tapasztalatok.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerésének képessége. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Energiatakarékosságra törekvés. Információs jelek felismerése, az információk alkalmazása. Kooperatív technikák alkalmazása. Aktív együttműködés a kísérletekben. A kauzális gondolkodás és a kritikai érzék fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények**	**Kapcsolódási pontok**
7.1. Globális környezeti rendszerek Az egészséges, gondozott környezet *7.2. Élő és élettelen környezeti tényezők* *7.3. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság* Egészséges, gondozott környezet A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása Vizek védelme, víztakarékosság	Törekvés a tisztaságra és a rendre Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről Törekvés a víztakarékosságra	Életvitel és gyakorlati ismeretek A természetes és épített környezet
Természetvédelem Növény és állatgondozás a közvetlen környezetében Környezetszennyezés Levegő-, talaj-, vízszennyezés Szelektív hulladékgyűjtés	Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés Kisállatok gondozása Felelősség a rábízott élőlényekért Madáretető készítése, madarak etetése télen A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben. Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező fajtákkal	Növény és állatgondozás
Energiatakarékosság Takarékosság az árammal, a vízzel Fűtés, szellőztetés A Föld szépsége,	Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok. Információs jelek felismerése	

egyedisége A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség Nemzeti parkok, Tájvédelmi körzetek – információs jelek A közvetlen környezetében előforduló kulturális értékek 7.4. Rendszerezés, rögzítés	Séta, kirándulás, megfigyelések Színház, múzeumlátogatás, emlékhelyek, templomok megtekintése IKT eszközök használata Gyakorlás, számonkérés	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, Nemzeti Park, tájvédelmi körzet.	

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végére	Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről. Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor. Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában. Adott szempontok szerint csoportosítás. Egyszerű összefüggések felismerése. Tájékozódás térben, időben lakóhelyén. Irányok, iránytű használata. Az idő mérése, mértékegysége. Elemi szintű térképismeret. Az élőlények életfeltételei, fejlődésük. Egy-egy élőlény jellemző tulajdonságai. Állatcsoportok. Az emberi test részei, egyszerű működése. A másság elfogadása. A sérült embertársak segítése. Társainak és saját testének védelme. Aktív részvétel a környezet óvásában. Szelektív hulladékgyűjtés. Energiatakarékosságra törekvés.

Ének – zene

1-4. évfolyam

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítéka, az egyén szocializációjának döntő mozzanata.
A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti és európai azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.
Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékőrzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzene anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik. A tanórákon kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése. E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés, mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékosságból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.
Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncert-pedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

1-2. évfolyam

A szakasz oktató-nevelőmunkájának célja átvezetni a gyerekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységébe. Feladata a tanulót felkészíteni az alapvető

kultúrtechnikák befogadására, fogékonnyá tenni a környezet, a természet és a társas kapcsolatok iránt, teret biztosítva az életkornak és a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak.

Az ének-zene hatékony tanítása is biztosítja ebben a szakaszban az átmenet sikerességét. A dalok, játékok tanításával, az ének-zene eszközrendszerével segítheti tanulóinkat az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében. A játékos, felszabadult légkör segítséget nyújt a félénkség, a szorongás leküzdésében, a harmonikus személyiségfejlesztésben, a személyiség egészének kiteljesedésében. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a megfelelő önértékelés, a saját személyiség megismerésében nagy jelentőséggel bír. A társas kapcsolatok alakításában a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges reális önkép, megfelelő önismeret megalapozásában, az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség erősítésében az énekóráknak is fontos szerep jut.

Az együttérzés, segítőkészség, tisztelet, készségének fejlesztése a dalokon, játékokon keresztül már a bevezető szakaszban megkezdődik. A beszédértés és beszéd centrikusság előtérbe helyezését a dalok tanulása, szövegüknek elemző elsajátítása, a kifejezések magyarázata segíti az énekórák munkájában.

Az életkornak megfelelő gyermekdalok éneklésével, hallgatásával, gyermekműsorok nézésével és a tapasztalatok megbeszélésével a valóság és a virtuális valóság megkülönböztetését segítjük elő. A tanulás iránti érdeklődés felkeltésével, személyes élmények biztosításával, új ismeretek átadásával már ebben az életkorban segítjük a tudatos tanulás megalapozását.

Ének - zene
1. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

1.évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 44 óra
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése. Gyermekdalok, körjátékok, évszakok dalainak, ünnepek dalainak közös és egyéni éneklése, tanulása, fokozatosan bővülő hangterjedelemben. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Dalkíséretek ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó és dinamikai elemekkel. A zenei változások követése mozgással. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Ritmikus mozgások zenére, tér- és formagyakorlatok szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések. Ritmusok írása, olvasása, megszólaltatása. Dalok felismerése ritmusuk alapján. Tájékozódás a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. Ritmusértékek, szolmizációs hangok és kézjelek tanulása. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés Azonosítás, megkülönböztetés, összehasonlítás és egységbe foglalás Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Megkülönböztetés, összehasonlítás, azonosítás, szabad rögtönzés Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 ÉNEKLÉS Óvodás dalok-gyermekdalok Dalok az állatokról	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan) Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az	Magyar nyelv és irodalom: a hangképzés, a beszédlégzés és a hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés,

Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai	élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése Ritmuskíséretes éneklés Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásban Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlesztése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban Egyéni adottságaik szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban Koncentráció, figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás	hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás.
1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással	Ritmushangszerek használata. Ritmuszenekar alakítása. Ritmushangszerek felismertetése hangja alapján. Ritmushangszerek megnevezése. (cintányér, dob, kézi csörgő, rumbatök).	Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével.
1.3 F ELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű ritmusértékek tanulása	Lassú-közepes-gyors tempó megjelenítése mozgással. A vidám-szomorú megjelenítése mozgással.	Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással.

Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta 1.4. RENDSZEREZÉS	Az egyenletes lüktetés. Ritmusérzékük fejlődése Alapvető zenei ismereteket szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékeket felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban	Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. egyszerű tánclépések improvizálása. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés, elemző, döntő, ellenőrző képesség. Testnevelés: Finom mozgások, ritmikus mozgások.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú- közepes-gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnepek, évszakok. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Dalok kísérete. Ritmus-megszólaltató, szabad játék. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Vonal és vonalköz. Színek és hangok.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Hallás utáni daltanulás. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Erősödjön játékbátorságuk, fejlődjön kreativitásuk. Fejlődjön az örömteli zenélés képességének átélése. Legyenek bátrak a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek szerzése a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	**Órakeret: 30 óra**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának a felismerése. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelmük irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, összefüggések felismerése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek hallgatása, felismerése Hangok, hangzások összehasonlítása,	A hallott részletek elemzése, megbeszélése	Magyar nyelv és irodalom: beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív

elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A dallamhallás képességének erősítése .2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban Játék a hangunkkal (magas,mély ,halk, hangos, közepes kifejezések) Környezetünk hangjai, ritmushangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Hangok, zajok, zörejek, közvetlen környezetünkben. Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása	differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: Érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hangok. Környezetünk hangjai.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Ének - zene
2. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	Órakeret: 40 óra
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése. Gyermekdalok, körjátékok, évszakok dalainak, ünnepek dalainak közös és egyéni éneklése, tanulása, fokozatosan bővülő hangterjedelemben. Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Dalkíséretek ritmushangszerekkel. Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó és dinamikai elemekkel. A zenei változások követése mozgással. A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel. Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása. Ritmikus mozgások zenére, tér- és formagyakorlatok szabad és kötött formákban. Énekes rögtönzések. Ritmusok írása, olvasása, megszólaltatása. Dalok felismerése ritmusuk alapján. Tájékozódás a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében. Ritmusértékek, szolmizációs hangok és kézjelek tanulása. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének kialakítása. A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés Azonosítás, megkülönböztetés, összehasonlítás és egységbe foglalás Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Megkülönböztetés, összehasonlítás, azonosítás, szabad rögtönzés Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.2 ÉNEKLÉS Az elmúlt évben tanult dalok Dalok az állatokról	Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan) Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására	Magyar nyelv és irodalom: a hangképzés, a beszédlégzés és a

Gyermekdalok, körjátékok Ünnepek dalai Évszakok dalai Kánonéneklés 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban Énekes improvizációk A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással 1.3 F ELISMERŐ KOTTAOLVASÁS Egyszerű	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése Ritmuskíséretes éneklés Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásban Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlesztése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban Egyéni adottságaik szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban Dallam írása vershez, adott ritmushoz Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban Énekes rögtönzések kialakítása Koncentráció, figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás	hangoztatás fejlesztése. Artikuláció, hangerő, hanglejtés, hangsúly, beszédritmus. A dalok szövegeinek megismerése, értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével.

ritmusértékek tanulása Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel Szolmizációs hangok és kézjeleik Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta Betűkotta Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel 1.4. RENDSZEREZÉS	Ritmusérzékük fejlődése Alapvető zenei ismereteket szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékeket felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára	Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. egyszerű tánclépések improvizálása. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Számsorok, számok ritmusa, csoportosítás, elrendezés, elemző, döntő, ellenőrző képesség. Testnevelés: Finom mozgások, ritmikus mozgások.

Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg. Lassú- közepes-gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnepek, évszakok. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Dalok kísérete. Ritmus-megszólaltató, szabad játék.

	Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Vonal és vonalköz. Színek és hangok.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának fejlődése. Az éneklési kedv, az énekhang, a zenei hallás és a muzikalitás fejlődése. Hallás utáni daltanulás. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Erősödjön játékbátorságuk, fejlődjön kreativitásuk. Fejlődjön az örömteli zenélés képességének átélése. Legyenek bátrak a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, hangzás után és kottaképről egyaránt. Törekvés a ritmusok pontos megszólaltatására. Ismeretek szerzése a ritmusok írásáról, olvasásáról. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban. A közös zenélés szabályainak betartása. Dallamok éneklése a kották segítségével.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	**Órakeret: 36 óra**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között. A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának a felismerése. Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól. Figyelmük irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, összefüggések felismerése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK		

FEJLESZTÉSE Hangok, zajok, zörejek hallgatása, felismerése Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A dallamhallás képességének erősítése 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Zajok, zörejek, zenei hangok Kellemes és kellemetlen hangok Egyidejű hangzások Emberi hang: beszéd- és énekhangok	A hallott részletek elemzése, megbeszélése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban Környezetünk hangjai, ritmushangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása	Magyar nyelv és irodalom: beszédhang, artikuláció, auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése hangok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: Érzelmek leírása és megjelenítése különféle technikák segítségével.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hangok. Környezetünk hangjai.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A zenei hallás és a zenei memória fejlődése. A többször hallott hangok felismerése, differenciálás a hangok között. Az emberi hang (beszéd és énekhang) sokféleségének megfigyelése, felismerése, kifejezése. A zenei hang jellemző tulajdonságainak összehasonlítása, felismerése, kifejezése. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Ének - zene
3. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

Az évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.
Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.
A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszéd centrikusság előtérbe helyezésével, a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

3.évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	**Órakeret: 41 óra**
Előzetes tudás	Az 1-2. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás Érzelmi átélés, ráhangolódás Odafordulás, beleélés	

	Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése Táncolható népdalok eltáncolása. Egyszerű tánclépések tanulása. Ismerkedés a néptánc elemeivel.	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés.

1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A négyes ütem Újabb ritmusértékek tanulása Szolmizációs hangok tanulása Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel 1.4. RENDSZEREZÉS	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában Aktív részvétel kották másolásában, írásában-	Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális

	olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Gyakorlás, számonkérés	megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Zenei kérdés-válasz. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Számok és hangok. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás. A kánonéneklés gyakorlása. Muzikalitásuk, zenei hallásuk fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén. Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása.

	A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése, tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	**Órakeret: 33 óra**
Előzetes tudás	Az 1-2. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése A zenei hallás és a zenei	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű	

memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére A dallamhallás képességének erősítése Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Környezetünk hangjai Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése	Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok, dallamok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése. Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Ének - zene
4. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

Az évfolyam kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. E szakasz feladatai a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés, a tanulók személyiségének érése, önismeretük fejlődése, a tanulási, viselkedési szokások kialakításával, magatartási normák közvetítésével.
Az énekórai munkának segítenie kell a tanulókat a kapcsolatrendszerük építésében, az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, a megfelelő önértékelés erősítésében. A fokozódó kitartással történő együttműködés, a családi és iskolai szerepek megismerése erősíti a társas kultúra érzését.
A differenciálás fontos szerepet játszik énekórai feladatok megvalósításában is, kiemelt figyelmet fordítva az anyanyelvi kommunikáció segítésére a beszédértés és beszéd centrikusság előtérbe helyezésével, a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett. A gondolkodási műveletek és a funkcionális képességek, a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés, a szabálytudat kialakítása fejlődik az ének-zene tanítása által.

4. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	1. ZENEI REPRODUKCIÓ	**Órakeret: 42 óra**
Előzetes tudás	Az 1-3. osztályban kialakított készségek, képességek, attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás, az éneklés és a muzikalitás megfelelő szintje. A belső hallás képességének tudatosítása, erősítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése. Szöveg – dallam - ritmus pontos párosítása. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak a betartására. Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése. Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén. Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával. A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával. A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése. A zenei fantázia fejlesztése. A ritmikai és dallami ismereteik bővítése, erősítése. Különféle kották használata tanári segítséggel. A kottaírás- és olvasás elemi szintjének megerősítése. A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai. Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése. Auditív és verbális kapcsolat-társítás Érzelmi átélés, ráhangolódás	

	Odafordulás, beleélés Megfigyelés, felismerés, bevésés Azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarati beállítódás Ráismerés, felismerés, besorolás megkülönböztetés összehasonlítás képességének fejlesztése, szabad rögtönzés Együttes élményben való részvétel Cselekvéses és perceptív gondolkodás fejlesztése Auditív és téri tájékozódás fejlesztése Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése Összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése Logikus, analógiás és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése Észlelés, figyelem fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
1.1 ÉNEKLÉS Gyermekdalok, körjátékok Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről Párosító dalok Virágénekek Régi stílusú magyar népdalok Új stílusú magyar népdalok Más népek dalai Kánonok	Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával, az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése, Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján A tanult dalokat csoportosítása, adott szempontok alapján Ritmuskíséretes éneklés Zenei ízlésük fejlődése, kedvenc dalok választása Közösségi érzésük erősödése A népdalok ismérveinek felsorolása A néptánc egyszerű elemeinek bővítése	Magyar nyelv és irodalom: Beszédlégzés, hangképzés, hangoztatás, helyes szövegkiejtés. Szómagyarázat, szókincsismeret. Dalok szöveghű tolmácsolása. A dalok szövegeinek értelmezése, érzelmek kifejezése, szókincs és emlékezet-fejlesztés. Verbális emlékezet, memoriterek tolmácsolása. Matematika: kapcsolatok felismerése, az elvont gondolkodás erősítése. Figyelem, észlelés, válogatás, osztályozás, érzékelés.

1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG Énekes rögtönzések Hangszeres rögtönzések Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS A hármas ütem Újabb ritmusértékek tanulása További szolmizációs hangok tanulása, a teljes hétfokú hangsor Számkotta Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel 1.4. RENDSZEREZÉS	Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban Aktív részvétel a ritmusosztinátiós gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal A zenei élmények kifejezése változatos formákban Mozgásos játékok, kötött és szabad gyakorlatok zenére Új ismeretek szerzése, a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. Testnevelés: az egyensúlyérzék fejlesztése, a mozgáskoordináció erősítése, a nagy és finom mozgások fejlesztése. Térérzékelés, testtartás. Mozgások zenére. Mozgások különféle térformákban. Mozgás egyénileg és párban, csoportban. Csoportos játékok, hang- és térérzékelő gyakorlatok. Rajz és vizuális kultúra: a dalok érzelmi világának, az átélt élményeknek a megjelenítése különböző technikák segítségével. Testnevelés: utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Gyermekjátékok motívumainak szabad és kötött variálása. Egyszerű tánclépések improvizálása. Fantáziajátékok elképzelt helyzetekben. Rajz és vizuális kultúra: versek, mondókák, kitalált történetek vizuális

	Aktív részvétel kották másolásában, írásában-olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása	megjelenítése. Átélt, elképzelt, vagy hallott esemény vizuális megjelenítése. Matematika: Időtartam, időrend. Az észlelés fokozatos pontosítása. Finommotoros mozgáskoordinációk. Csoportosítás, elrendezés. Figyelem, észlelés, összehasonlítás, azonosítás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus. Kánonéneklés, más népek dalai. Dalkezdés- és zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás. Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás. Ritmuszenekar, ellenritmus, rákritmus. Ritmusosztinató. Zenei kérdés-válasz. Ritmikus mozgás. Zene- és mozgás. Dallam-rögtönzés. Ritmusértékek és jelölésük. Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor. Számok és hangok. Vándorló dó-hang. Belső hallás.	
A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés. Az éneklési kedv és énekbátorság erősödése. Énekhangjuk, éneklési kedvük fejlődése, részvétel a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban. Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet). Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása. Hallás utáni daltanulás. A kánonéneklés gyakorlása. Muzikalitásuk, zenei hallásuk fejlődése. A zenei kreativitás fejlődése. Aktív részvétel a ritmikai, dallami és mozgásos improvizációkban. Az örömteli zenélés képességének átélése. Növekvő játékbátorság a zenei folyamatok mozgásos ábrázolása terén.	

	Ritmusok felismerése, írása-olvasása, pontos megszólaltatása. A ritmusérzék fejlődése, aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban. A tanult kották felismerése, olvasása, dallamok éneklése kották segítségével. Az írásbeli feladatok pontos kivitelezése, tanári segítségnyújtás mellett. Egyre nagyobb fokú önállóság a zenei írás-olvasás terén.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. ZENEI BEFOGADÁS	**Órakeret: 32 óra**
Előzetes tudás	Az 1-3. osztályban kialakított zenei készségek, képességek, attitűdök. A zenei hallás, zenei memória, megosztott figyelem, koncentráció, muzikalitás megfelelő szintje.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése. A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történéseket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése. A belső hallás tudatosítása, erősítése. Ritmusok felismerése kottakép alapján. Dallamok irányának, mozgásának érzékelése, követése. Dallamsorok összehasonlítása, elemzése. A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása. Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése. Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése. A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése. A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása. A figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlődése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése Auditív és motoros kapcsolat erősítése Logikus, analógiás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése Auditív figyelem, hangszínek és fogalmak összekapcsolása A hangzás különbségeinek megfigyelése Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE Hangok, hangzások összehasonlítása, elemzése	Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia, és a belső hallás fejlesztésére Konszonáns és disszonáns hangzások felismerése, elemzése Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan,	Magyar nyelv és irodalom: Auditív figyelem, auditív differenciálás. Érzelmek kifejezése zenei hangok, dalok,

A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése A hangzás keltette érzések megfogalmazása Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére A dallamhallás képességének erősítése Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével 2.2 ZENEHALLGATÁS Hangszerek hangzása, zenei hangok Egyidejű hangzások Kórusok hangzása A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásainak hallgatása Részletek hallgatása zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből	emlékezetből Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése	dallamok segítségével. Matematika: az észlelés, érzékelés pontosságának fejlesztése. Figyelemfejlesztés. Motoros és auditív emlékezet fejlesztés. Rajz és vizuális kultúra: érzelmek, események leírása, a leírás alapján kép készítése különféle technikákkal.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Dallamsorok jelölése. Kellemes és kellemetlen hangzások. Hangszerek, kórusok. Zenés mese. Megfigyelési szempontok.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam	A zenei hallás, a zenei memória, a muzikalitás fejlődése. A többször hallott hangok, hangzások felismerése.

végére	Dalok felismerése jellemző részleteik alapján. A tanult hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése, többszöri meghallgatás után. Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása. Aktív befogadás, érzelmi átélés.

Művészetek műveltségterület

Rajz és vizuális kultúra

1-4.

A rajz (vizuális kultúra, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás örömének, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak kialakítása a tanulókban a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására ösztönzés segítségével.

A művészetek műveltségterület, ezen belül a rajz-és vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelő, önkifejezés képességének kialakítása, a forma,- szín,- ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet, és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A rajz tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott, akár tanórai, akár intézményi szinten, szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társ, és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élénkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajz órák, foglalkozások.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a habilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztése, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.
A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt, szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni, vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az okokozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.
Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle matériákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A rajz tantárgy alkalmat kínál az enyhén értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyigazságosság megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a rajz tantárgy. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. Anyanyelvi kommunikáció - a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. A gyermeki alkotások közbeni mérések, becslések, a betöltendő tér tervezése közvetlenül hatnak a matematikai logikai kompetencia fejlődésére. A természettudományos kompetencia fejlesztésére jó alkalom a természet utáni rajzok festmények készítése. Digitális kompetenciafejlesztésre az interneten való kutatások, „képtárlátogatások”, vizuális fejlesztő játékok adnak lehetőséget.

Rajz és vizuális kultúra
1. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA
1. évfolyam

A rajz és vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik kommunikációs és kooperációs képességük, reális ön-és társértékelési képességük.

Cselekvéses- tapasztalati tudásokhoz jutva értékeljék és óvják a természeti és az épített környezetet, jelentsen felszabadultságot és örömet azok szépsége, esztétikuma. Leljék örömüket az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödjék pozitív énképük.

A tanórákon alakul az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

1. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1.Vizuális nyelv és technikák**	**Órakeret 22 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotó tevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – lendületes mozgással formaalkotási képesség – kompozíciós képesség (egyensúly) – formaérzék – formalátás – vizuális ritmus képzésének képessége – tárgykészítés képessége – mozgásemlékeze	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

1.1.A vonal A vonal, mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése A vonal, mint a mozgás kifejezője A vonal, mint formaképző elem 1.2. A folt A folt keletkezése A folt változtathatósága 1.3. A szín Szín, színritmusok alapszínekkel 1.4.Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák Természeti formák ritmusa Mesterséges formák megfigyelése 1.5. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák Síkformákból ritmusok létrehoz	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése Képi elemek komponált megjelenítése Legalább egy grafikai vagy színes technika alkalmazása	1-2.1;1-2.2.;1-2.3. Matematika - egyenes fogalma; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok 1-2. 3. Magyar nyelv és irodalom, Írás – álló, fekvő és ferde egyenes, hullám és körvonal 1-2. 1.;1-2.2. Ének-zene – ritmus, zenei aláfestés 1-2.3. Környezetismeret – termések, baleset megelőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyik, összefolyik, keveredik, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros,vízfesték, tempera, csomagolópapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, zöld, narancssárga, lila, átalakítani, hozzátenni, elvenni belőle	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 22 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. *Képességfejlesztési fókuszok:* – kompozíciós képesség – formaérzék – képalkotó képesség – képolvasási képesség – ábrázolási képesség – emberábrázolás képessége	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok, élmények kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez Színhangulat kifejezése foltképzéssel Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával <u>*Befogadás – alkotás*</u> <u>2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</u> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal Élménykifejezés egyéni formaalkotással	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyeinek felismerése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	1-2.3. Környezetismeret – évszakok, természeti jelenségek 1-2. 2. Ének-zene – zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – gyermekversek az évszakokról, természetről 1-2.3. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok
Kulcsfogalmak/fogalmak:	ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámzik, hajó, hal, hull a falevél, fúj a szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, száraz, zörög, avar, feje, teste, keze, lába, kígyó, tekeredik, összemosódnak a színek, szomorú, vidám ,lassú, gyors, szeptember, október, november, havazik, hideg, jeges, hóember, virágba borul, kipattan a rügy, rózsaszín,	

	piros, fehér

Tematikai egység/Fejlesztési cél	3. Vizuális kommunikáció – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	Órakeret 14 óra/folyamatos
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* – ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége – kapcsolatok felismerésének képessége – gesztusok megértésének képessége – mimika megértésének képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Befogadó tevékenység 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Képolvasás Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel Térbeli irányok jelzése, értelmezése Arckifejezések értelmezése a valóságban Egyszerű jelzések piktogramok megértése *Alkotó tevékenység* 3.1. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Fotók	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz) Mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel *Befogadó tevékenységben* Nonverbális kommunikációs eszközök értelmezése Technikai képalkotás- fényképezés, videofelvétel, film jelentőségének ismerete	1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret – biztonságos közlekedés, napszakok, napirend Életviteli-szociális kompetenciák, (empátia, kommunikáció, kooperativitás)
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integet, sír, nevet, vidám-szomorú, reggel, dél, este, éjjel	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben	Órakeret 16 óra/ folyamatos
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű tárgyak készítése. A közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek megfigyelése. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:*	

	– vizuális ritmus képzésének képessége – manualitás, finommotorika – tárgykészítési képesség – formaészlelés – plasztikus formaalakítás képessége

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Befogadó tevékenység 4.1. Művészeti környezet Múzeum látogatások, megfigyelések 4.2. Élettér - természeti és épített környezet Az épített környezet védelme Környezettudatosság *Befogadás-alkotás* Reflexiók a látottakról – saját vizuális megjelenítés *Alkotó tevékenység* 4.3. Tárgyak alkotása, díszítése Tárgykészítés természeti formákból Tárgykészítés agyagból Tárgykészítés papírból	*Alkotó tevékenységben:* Környezet átalakítás egyszerű eszközökkel Egyszerű tárgy elkészítése *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Kiállítás, múzeumlátogatások A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló)	1-2.2.;1-2.3; 1-2.4. Matematika – sorozat, ritmus, viszonyítások 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv-és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret: családi élet eseményei– ajándék az ünnepeltnek Családi ünnepek Szociális kompetencia: környezet-és egészségvédelem
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	**A tanuló képes:** – az elemi baleset megelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – felismerhető ábra, rajz készítésére, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni

	– utánzással egyszerű formákat készíteni, – saját alkotása feletti örömre.

Rajz és vizuális kultúra
2. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA
2. évfolyam

A rajz és vizuális kultúra elsődleges célja, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik kommunikációs és kooperációs képességük, reális ön-és társértékelési képességük.

Cselekvéses- tapasztalati tudásokhoz jutva értékeljék és óvják a természeti és az épített környezetet, jelentsen felszabadultságot és örömet azok szépsége, esztétikuma. Leljék örömüket az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödjék pozitív énképük.

A tanórákon alakul az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön-és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1.Vizuális nyelv és technikák**	**Órakeret 20 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotó tevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – lendületes mozgással formaalkotási képesség – kompozíciós képesség (egyensúly) – formaérzék – formalátás – formaalkotás és összehasonlítás képessége – vizuális ritmus képzésének képessége – tárkészítés képessége – mozgásemlékezet – mozgásfantázia – élménykifejezés képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

1.1.A vonal A vonal, mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése A vonal, mint a mozgás kifejezője A vonal, mint formaképző elem 1.2. A folt A folt keletkezése A folt változtathatósága 1.3. A szín Szín, színritmusok alapszínekkel 1.4.Forma és nagyság Forma és nagyság három dimenzióban, térformák Természeti formák ritmusa Mesterséges formák megfigyelése 1.5. Síkforma, térforma Szabályos és szabálytalan síkformák Szabályos és szabálytalan térformák Sík és térformákból ritmusok létrehozása Formaredukciók	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése Képi elemek komponált megjelenítése Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása	1-2.1;1-2.2.;1-2.3. Matematika - egyenes fogalma; vonalak, halmazok, azonosság, különbözőség; síkidomok 1-2. 3. Magyar nyelv és irodalom, Írás – álló, fekvő és ferde egyenes, hullám és körvonal 1-2. 1.;1-2.2. Ének-zene – ritmus, zenei aláfestés 1-2.3. Környezetismeret – termések, baleset megelőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyik, összefolyik, keveredik, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros,vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítani, hozzátenni, elvenni belőle, szabályos, szabálytalan	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 23 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* – képzeteket felidéző ábrázolási képesség – kompozíciós képesség – formaérzék	

	– képalkotó képesség – képolvasási képesség – ábrázolási képesség –tárgyi megfeleltetés képessége – jelzés szintű térábrázoló képesség – emberábrázolás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok, élmények kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez Színhangulat kifejezése foltképzéssel Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával <u>*Befogadás – alkotás*</u> <u>2.2. Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</u> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal Élménykifejezés egyéni formaalkotással	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése, és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	1-2.3. Környezetismeret – évszakok, természeti jelenségek 1-2. 2. Ének-zene – zenehallgatás, gyermekdalok, mondókák 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – gyermekversek az évszakokról, természetről 1-2.3. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok
Kulcsfogalmak/fogalmak:	ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámzik, hajó, hal,	

	hull a falevél, fúj a szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés,száraz, zörög, avar, feje, teste, keze, lába, kígyó, tekeredik, összemosódnak a színek, szomorú, vidám ,lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazik, hideg, jeges, hideg színek, hóember, virágba borul, kipattan a rügy, rózsaszín, piros, fehér

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 15 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* – ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége – kapcsolatok felismerésének képessége – gesztusok megértésének képessége – mimika megértésének, képen való felismerésének lépessége – képolvasási képesség, képi jelek megértése – vizuális kifejezőképesség – érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése</u> Képolvasás Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel Térbeli irányok jelzése, értelmezése Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen Egyszerű jelzések piktogramok megértése <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>3.1. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</u> Tárgyas napirend Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Fotók	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz) *Befogadó tevékenységben* Nonverbális kommunikációs eszközök értelmezése A vizuális hatáskeltés eszközeinek ismerete Technikai képalkotás- fényképezés, videofelvétel, film jelentőségének ismerete	1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret – biztonságos közlekedés, napszakok, napirend Életviteli-szociális kompetenciák, (empátia, kommunikáció, kooperativitás)

Kulcsfogalmak/fogalmak:	fiú-lány, néni-bácsi, hajszín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integet, magyaráz, sír, nevet, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 16 óra/ folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítéséhez. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. *Képességfejlesztési fókuszok:* – vizuális ritmus képzésének képessége – manualitás, finommotorika – tárgykészítési képesség – formaészlelés – nagyság és minőség meglátása – plasztikus formaalakítás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>4.1. Művészeti környezet</u> Múzeum és képtár látogatások, megfigyelések <u>4.2. Élettér - természeti és épített környezet</u> Az épített környezet esztétikuma Az épített környezet védelme Környezettudatosság <u>*Befogadás-alkotás*</u> Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>4.3. Tárgyak alkotása, díszítése</u> Tárgykészítés természeti formákból Tárgykészítés agyagból Tárgykészítés papírból Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű makett elkészítése Környezet átalakítás egyszerű eszközökkel Egyszerű tárgy elkészítése *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyainak megismertetése A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, szent korona)	1-2.2.;1-2.3; 1-2.4. Matematika – sorozat, ritmus, viszonyítások 1-2.1.; 1-2.2. Magyar nyelv-és irodalom – dramatizálás 1-2.3. Környezetismeret: családi élet eseményei– ajándék az ünnepeltnek Családi ünnepek Szociális kompetencia: környezet-és egészségvédelem
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés,	

	golyó, gyöngy, spárga, bőrszíj, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén	**A tanuló képes:** – az elemi baleset megelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családábrázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára, – térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti örömre.

Rajz és vizuális kultúra
3. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a Rajz és vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járul hozzá az tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhén értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni, vagy közös alkotó tevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A rajz tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak, akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások a ön-és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett munkakörnyezet kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

A kulcskompetenciák fejlesztése közvetlenül az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén valósul meg, de az anyanyelvi kommunikáció, a matematikai kompetencia és a hatékony önálló tanulás elősegítésére is lehetőséget nyújt a tantárgy.

3. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Vizuális nyelv és technikák**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás	Adekvát eszközhasználat Alapszínek ismerete A sík-és térformák megkülönböztetésének képessége Egyszerű alkotások létrehozása	
Tantárgyi fejlesztési célok	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. *Képességfejlesztési fókuszok:* – érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége – elhagyás és kiemelés képessége – forma-és színkompozíciós képesség – vizuális ritmus létrehozásának képessége – alakítási készség – formaérzék – alak-háttér, gestalt-látás téralakítás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

1.1. A vonal A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője A vonal, mint a folt határa 1.2. A folt Folt létrehozása különféle technikákkal Foltképzés ceruzával 1.3. A szín Színkeverés Színritmusok Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból 1.4. Reprodukció, sokszorosítás Sokszorosítás nyomtatással A nyomtatás dekoratív felhasználása Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása 1.5. Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház	Érzelmek kifejezésének késsége vonalak segítségével Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége Folt létrehozása színkeveréssel Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége Másolás és leképezés Színezés vonalhatárok betartásával Sokszorosítási technikák Tárgykészítési technikák Sík –és térformák megfigyelése Sík –és térformák gyakorlati szempontú differenciálása A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton	3-4.1.; 3-4.3. Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor, 3-4.1.; 3-4.2. Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus 3-4.4. Környezetismeret – termések, levelek
Kulcsfogalmak/fogalmak:	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén,folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, rész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika Biztos eszközhasználat Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában	

Tantárgyi fejlesztési célok	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* – képalkotó képesség – kompozíciós képesség – készségszintű eszközhasználat – képolvasási képesség – jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben *Befogadás* 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése *Befogadás – alkotás* 2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:* Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése. –	3-4.4.; 3-4.5. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; 3-4.7. Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása 3-4.2. Ének-zene – zenehallgatás, 3-4.1.; 3-4.2.; 3-4.5. Magyar nyelv és irodalom – népi – és műalkotások a természetről

kifejezése festéssel, montázzsal Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció–az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 17 óra**
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának képessége Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* – ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége – képolvasási képesség, képi jelek megértése reklámok kritikus szemlélete	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”</u> Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése <u>*Befogadó-alkotó tevékenység*</u> <u>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció</u> Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban</u> Rajzos naprend Egyszerű piktogramok	*Alkotó tevékenységben* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) *Befogadó-alkotó tevékenység* Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése *Befogadó tevékenységben* Térlátás fejlesztése Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése	3-4.3. Matematika - mértani testek 3-4.7. Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások

Plakát tervezése		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	alaprajz, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 21 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása Utánzással egyszerű formák készítése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása *Képességfejlesztési fókuszok:* – manualitás, finommotorika – tárgykészítési képesség – formaészlelés – nagyság és minőség meglátása – plasztikus formaalakítás képessége – esztétikum iránti fogékonyság – tiszta munkaterület iránti igény	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</u> – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat, stb. <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>4.2. Tárgyak készítése</u> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral) Gömbölyded és szögletes tárgykészítés gyurmából Sablon használata a	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, gyurma, só-liszt gyurma Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése	3-4.3. Matematika – mértani testek 3-4. 3. Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése 3-4.6. Környezetismeret szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése

tárgyak készítésénél		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	**A tanuló képes:** az elemi baleset megelőzési szabályok betartására, a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, legyen képes forma –és színritmus létrehozására, egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, társaival együttműködve nagyméretű alkotást készítésére, képen látható dolgok megnevezésére, egyszerű jelenetábrák megértésére, a plakátok, reklámok elemi kritikájára, saját alkotása feletti örömre.

Rajz és vizuális kultúra
4. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

4. évfolyam

<table>
<tr><th>Tematikai egység/Fejlesztési cél</th><th colspan="2">1. Vizuális nyelv és technikák</th><th>Órakeret
22 óra</th></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3">Adekvát eszközhasználat
Alapszínek ismerete
A sík-és térformák megkülönböztetésének képessége
Egyszerű alkotások létrehozása</td></tr>
<tr><td>Tantárgyi fejlesztési célok</td><td colspan="3">A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotó tevékenység során.
A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.
A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.
Képességfejlesztési fókuszok:
– érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége
– elhagyás és kiemelés képessége
– forma-és színkompozíciós képesség
– vizuális ritmus létrehozásának képessége
– alakítási készség
– formaérzék
– alak-háttér, gestalt-látás
térálakítás képessége</td></tr>
<tr><td colspan="3">Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</td><td rowspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td>Ismeretek</td><td>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</td></tr>
<tr><td><u>1.6. A vonal</u>
A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője
A vonal, mint a folt határa
<u>1.7. A folt</u>
Folt létrehozása különféle technikákkal
Foltképzés ceruzával
<u>1.8. A szín</u>
Színkeverés
Színritmusok
Forma és színkompozíciók létrehozása adott formákból
<u>1.9. Reprodukció, sokszorosítás</u>
Sokszorosítás nyomtatással
A nyomtatás dekoratív felhasználása
Természeti anyagok</td><td>Érzelmek kifejezésének késsége vonalak segítségével
Kontúr, behatárolás alkalmazásának képessége
Folt létrehozása színkeveréssel
Alapszínek tudatos alkalmazásának képessége
Másolás és leképezés
Színezés vonalhatárok betartásával
Sokszorosítási technikák
Tárgykészítési technikák
Sík –és térformák megfigyelése
Sík –és térformák gyakorlati szempontú differenciálása
A forgásformák (henger) – létrehozása megfigyelése tapasztalati úton
A felület fogalmának tisztázása szemléleti - tapasztalati úton</td><td>3-4.1.; 3-4.3.
Matematika – vonalfajták, növekvő és csökkenő sor,

3-4.1.; 3-4.2.
Ének-zene – érzelmi hatások és grafikus leképezése; zenei és grafikai ritmus

3-4.4.
Környezetismeret – termések, levelek</td></tr>
</table>

felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása 1.10. Síkforma, térforma A vonal, mint a síkforma körvonala A folt, mint a térforma árnyéka Pozitív-negatív forma Kompozíciók forgásformákból Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal Egyszerű tér kialakítása – pl.. dobozból bababház		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	lágy, kemény kellemes, erőteljes, rajzszén,folthatár, elválaszt, összeköt, átfestés, alapszínek felsorolás-szerűen, átmásol, átlátszó, egész forma, rész forma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levél erezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Kifejezés, képzőművészet – az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás	Vizes alapú festési technika Biztos eszközhasználat Kooperáció társakkal közös mű létrehozásában	
Tantárgyi fejlesztési célok	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése. *Képességfejlesztési fókuszok:* – képalkotó képesség – kompozíciós képesség – készségszintű eszközhasználat – képolvasási képesség – jelzés szintű térábrázoló képesség emberábrázolás lépessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
Alkotó tevékenység 2.1. Hangulatok kifejezése Évszakok hangulatának kifejezése Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei Színhangulat kifejezése	*Alkotó tevékenységben* Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polaritások érzékeltetése fekete és fehér színnel Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. *Befogadó tevékenységben:*	3-4.4.; 3-4.5. Környezetismeret – az élőlények és az évszakok; 3-4.7. Környezeti fenntarthatóság – hulladék hasznosítása

foltképzéssel Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával díszletfestés bábelőadáshoz Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben *Befogadás* 2.2.Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése *Befogadás – alkotás* 2.3.Saját élmények interpretációi Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel	Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyeinek ismerete. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése. –	3-4.2. Ének-zene – zenehallgatás, 3-4.1.; 3-4.2.; 3-4.5. Magyar nyelv és irodalom – népi – és műalkotások a természetről
Kulcsfogalmak/fogalmak:	hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg színek, meleg színek	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Vizuális kommunikáció–az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 18 óra**
Előzetes tudás	Az alapszínek ismerete, a kevert színek felismerése és azonosítása Az alapvető technikák (rajzolás, színezés, festés) alkalmazásának	

	képessége Vizuális percepciós képesség, figyelem, emlékezet Képesség az alkotásra, befogadásra és az új technikák elsajátítására
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. *Képességfejlesztési fókuszok:* – ábraolvasás- és tulajdonságok felismerésének képessége – képolvasási képesség, képi jelek megértése reklámok kritikus szemlélete

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>3.1.Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”</u> Képolvasás Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet) Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger) Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése <u>*Befogadó-alkotó tevékenység*</u> <u>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció</u> Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban</u> Rajzos naprend Egyszerű piktogramok Plakát tervezése	*Alkotó tevékenységben* Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése.(elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép) *Befogadó-alkotó tevékenység* Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján Rekonstrukciós képesség fejlesztése *Befogadó tevékenységben* Térlátás fejlesztése Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése –	3-4.3. Matematika - mértani testek 3-4.7. Környezetismeret Szociális kompetenciák: fogyasztói szokások
Kulcsfogalmak/fogalmak:	alaprajt, plakát, felismerhető, nézet,(felülnézet, oldalnézet) sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Tárgy-és környezetkultúra –az alkotó tevékenységben és a befogadó tevékenységben**	**Órakeret 16 óra**
Előzetes tudás	Egyszerű, használható tárgy készítése Az alkotás nagyságának tudatos befolyásolása Utánzással egyszerű formák készítése	
Tantárgyi fejlesztési célok	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyainak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása *Képességfejlesztési fókuszok:* – manualitás, finommotorika – tárgykészítési képesség	

	– formaészlelés – nagyság és minőség meglátása – plasztikus formaalakítás képessége – esztétikum iránti fogékonyság – tiszta munkaterület iránti igény	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>*Befogadó tevékenység*</u> <u>4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</u> – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat, stb. <u>*Alkotó tevékenység*</u> <u>4.2. Tárgyak készítése</u> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó henger bevonása színes papírral) Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger és hasáb formák Tárgykészítés agyagból - edények formába nyomkodással történő alakítása Gömbölyded és szögletes tárgykészítés agyagból – tál hurkás díszítéssel Sablon használata a tárgyak készítésénél Agyag edény díszítése pecsételéssel	*Alkotó tevékenységben:* Egyszerű tárgyak készítésére való képesség Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret: papír, fa, agyag Esztétikum iránti fogékonyság kialakítása – ízléses díszítés *Befogadó tevékenységben* Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában Tárgyak és funkciók megismerése	3-4.3. Matematika – mértani testek 3-4. 3. Életvitel-és gyakorlati ismeretek – használati tárgyak készítése 3-4.6. Környezetismeret szociális kompetenciák környezet-és egészségvédelem, Baleset megelőzése
Kulcsfogalmak/fogalmak:	henger, beborítani, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén	**A tanuló képes:** az elemi baleset megelőzési szabályok betartására, a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, legyen képes forma –és színritmus létrehozására, egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, társaival együttműködve nagyméretű alkotást készítésére, képen látható dolgok megnevezésére, egyszerű jelenetábrák megértésére, a plakátok, reklámok elemi kritikájára, saját alkotása feletti örömre.

Informatika

3-4. évfolyam

A XXI. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja az informatikai műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek -, képességek fejlesztése, az informatikai tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során az informatikai szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen az informatikai eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékosságból eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhén értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével, az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztése, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett, a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés-, feldolgozás-, tárolás-és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer- és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához, és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.
Az IKT eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

Az informatika tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható. Az informatikai nevelés segíti az egészségvédelmi szokások helyes normáinak kialakulását, fejleszti a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességét.

Informatika
– 3. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

3. évfolyam

Az Informatika tantárgy sajátos fejlesztési célja a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki-és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepciós hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analizáló, rendszerező képességük fejlesztése.

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA**	**Órakeret: 5 óra**
Előzetes tudás	A tanulók hozott számítógépes ismereteinek feltérképezése. Egyszerű utasítások végrehajtása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. Ismerkedés az adott informatikai környezettel. Használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem és kéz koordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis-, vizuális-, akusztikus észlelés, perceptív-, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	Kapcsolódási pontok
Interaktív kapcsolattartás eszközei Alapvető informatikai eszközök Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei Ismert ”felhasználóbarát”	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Egér használata: húzás és kattintás Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben, viszonylatok Környezetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem

készségfejlesztő,-játék-, didaktikai célú szoftverek Rendszerezés rögzítés		
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. ALKALMAZÓI ISMERETEK**	**Órakeret: 8 óra**
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények /Tevékenységek**	Kapcsolódási pontok
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk 2.3 Rendszerezés,rögzítés	Grafikus felület eszközkészletének megismerése Ábrák kiszínezése Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése Multimédiás programokban az egér használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek: közvetlen környezet megismerése
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Rajzoló Program, Szövegszerkesztő Program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	**Órakeret: 11 óra**
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorba rendezési képesség e.	

	Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képességfejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok Teknőcgrafika, irányjátékok 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai Adatbázisok	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben Problémamegoldás próbálkozással Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen Irányok , útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel Néhány mindennapi adatbázis megismerése	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4-5. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	**Órakeret: 8 óra**
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megismert informatikai eszközökről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	Kapcsolódási pontok
4.1. Információkeresés,	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári	Magyar nyelv és irodalom:

információközlési rendszerek Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog 5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások	segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása	szövegértés, olvasás, kommunikáció Matematika: problémamegoldó gondolkodás
Kulcsfogalmak / Fogalmak	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Az abc ismerete. Értő olvasás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A könyvtár mint információ forrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Képes újságok, képes könyvek nézegetése Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek) Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend
Kulcsfogalmak / Fogalmak	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	
Fejlesztés várt eredménye az évfolyam végére	A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban	

	Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.

Informatika
4. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

4.évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	2. INFORMATIKAI ESZKÖZÖK HASZNÁLATA	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	A tanulók hozott számítógépes ismereteinek feltérképezése. Egyszerű utasítások végrehajtása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt. Ismerkedés az adott informatikai környezettel. Használt alkalmazások kezelésének megismertetése. Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében. A tanulók informatikai szemléletének alapozása. Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem és kéz koordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis-, vizuális-, akusztikus észlelés, perceptív-, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Interaktív kapcsolattartás eszközei Alapvető informatikai eszközök Balesetvédelmi és egészségügyi előírások Használt informatikai alapfogalmak A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei Ismert ”felhasználóbarát” készségfejlesztő,-játék-, didaktikai célú szoftverek Ismétlés	A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével Információ befogadása, fogalmak megjegyzése Egér használata: húzás és kattintás Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata Adott informatikai eszközök kezelése A megismert alkalmazások indítása és futtatása	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, nagyságok, esztétika Matematika: tájékozódás térben és időben,viszonylatok Környezetismeret: balesetvédelem, egészségvédelem
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány	

Tematikai	2. ALKALMAZÓI ISMERETEK	Órakeret:

egység/Fejlesztési cél		6 óra
Előzetes tudás	Önfegyelem, motiváltság, érdeklődés, finommotorika, szem-kéz koordinációs képességének megalapozottsága	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata. Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése. Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények /Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ megjelenítés Adatgyűjtés, értelmezés Közhasznú információk 2.3 Rendszerezés rögzítés	Grafikus felület eszközkészletének megismerése Ábrák kiszínezése Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata Multimédiás programokban az egér használata Adatok gyűjtése, értelmezése Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése	Magyar nyelv és irodalom: billentyűzet, kommunikáció Rajz és vizuális kultúra: színek, formák, esztétika Matematika: tájékozódás síkban, viszonylatok Életvitel és gyakorlati ismeretek: közvetlen környezet megismerése
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Rajzoló Program, Szövegszerkesztő Program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. PROBLÉMAMEGOLDÁS INFORMATIKAI ESZKÖZÖKKEL ÉS MÓDSZEREKKEL**	**Órakeret: 13 óra**
Előzetes tudás	Alkalmazható tájékozódási és sorba rendezési képesség e.	

	Spontán próbálkozások cselekvésekben. Mobilizálható adottságok az algoritmusok felismerésében.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során. Jelek, szimbólumok értelmezése. Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képességfejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok Teknőcgrafika, irányjátékok 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés) Algoritmusok adatai Adatbázisok Rendszerezés rögzítés	Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása. Események képsorainak sorba rendezése. Képolvasás és beszéd pontos értelmezése Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben Problémamegoldás próbálkozással Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen Irányok , útvonalak követése Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel Néhány mindennapi adatbázis megismerése	Matematika: sorrendiség Magyar nyelv és irodalom: verbális kifejező képesség Életvitel és gyakorlati ismeretek: napirend Rajz és vizuális kultúra: vizuális megjelenítés Testnevelés: mozgásos kommunikáció
Kulcsfogalmak /Fogalmak	Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4-5. INFOKOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM**	**Órakeret: 10 óra**
Előzetes tudás	Tájékozottság a tanuló által eddig megimert informatikai eszközökről.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az infókommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése. Informatikai szemlélet formázása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	A számítógépes technika –- felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel Az informatika eszközrendszere alapvető használatának	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, olvasás,

Gyermekeknek készített weblapok 4.2. Az Információs technológián alapuló kommunikációs formák Lehetőségek és kockázatok infókommunikáció során 4.3. Médiainformatika Iskolai weboldal, blog 5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai A személyes adatok fogalma 5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások 6. Rendszerezés,rögzítés	gyakorlása Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása Tájékozottság a legális, gyermekek számára készített felületeken Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban Válogatás, válogatás magyarázata Személyes adatok fogalmának megismerése Saját adataik megadása Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása	kommunikáció Matematika: problémamegoldó gondolkodás
Kulcsfogalmak / Fogalmak	média, elektronikus média, információforrás, weblap (www.), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, Internet	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	6. KÖNYVTÁRI INFORMATIKA	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	Az abc ismerete. Értő olvasás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A könyvtár mint információ forrás megismertetése. Könyvtárhasználati műveltség igény felkeltése. Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.	
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények / Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
Könyvtár fogalma, szerkezete - felépítése, szolgáltatásai (hagyományos) Az osztálykönyvtár Az iskolai könyvtár Könyvtárhasználat szabályai	Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján Látogatás az iskolai könyvtárban Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására	Magyar nyelv és irodalom: ABC, betűrend, beszéd, olvasás Matematika: sorrend
Kulcsfogalmak / Fogalmak	könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ABC betűrend, betűrendes keresés	
Fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végére	A számítógép fő részeinek ismerete, a billentyűzet és az egér tanult funkcióinak használata, „kommunikálás” a számítógéppel A tanult informatikai alapfogalmak értése, használata. A sérült funkciók korrigálásának megkezdése. Egyszerű grafikus és szöveges felület megismerése, használata. Próbálkozás a grafikus önkifejezésben. A szépség és összhang megfigyelése a rajzos modellekben. Motiváció erősödése a közhasznú információk gyűjtésében. Cselekvések sorrendiségének felismerése, kifejezése, rendezése különféle formákban tanári segítséggel. Algoritmizáló és problémamegoldó gondolkodási képesség alkalmazására törekvés. Több infokommunikációs segítő eszköz felismerése, használata segítséggel. Életkornak megfelelő, ismert elektronikus média eszközeinek használata önállóan vagy segítséggel. Játékos oktatóprogramok tudatos használata. Az itt szerzett ismeret felhasználása más tantárgyakban. Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban	

	Irányított információszerzés az internetről. Tanár, felnőtt segítségével, irányított kereséssel az életkorának, fejlettségének, érdeklődési körének megfelelő könyv, újság kiválasztása. Az osztály szabadpolcos könyvtárának használata, válogatás az érdeklődésnek megfelelően. Tájékozódás az iskola könyvtárában segítséggel. Könyvtári viselkedés alapvető szabályainak ismerete, gyakorlása, betartása.

Testnevelés és Sport műveltségterület

Testnevelés és sport
Tánc

1-4. évfolyam

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermek / tanulóközpontú személyiségfejlesztés. Az egyéni motoros képességek, testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése.
Ennek érdekében: a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, motiváció a diák a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között –1-6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliákkal, amelyek fejlesztése a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.
A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportág-specifikus és általános taktikai elemek egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.
A játék, játékosság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőséggel bírnak a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmód, életstílus és életminőség befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok - akaraterő, bátorság, fair play - kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs / rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképesség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozgásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés, a játék örömének felfedeztetésével. A mozgásos alaptechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló képesség, edzettség biztosítása az egészséges életmód a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy

tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetencia fejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladat kiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi- lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében a kitartás az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, társas kultúra fejlesztése motivációjának jó alkalmai a sorversenyek a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. Szabadtéri testnevelés órák és szabadidős sporttevékenységek, túrák, alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelés órán az önállóan végzett, egyéni mozgás, vagy tartás rehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Testnevelés és sport
Tánc
1. évfolyam

heti óraszám: 5
éves óraszám: 185

TESTNEVELÉS ÉS SPORT
TÁNC

1. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek kortársaikhoz hasonlóan, lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

Kulcskompetenciáik fejlesztését a következő területeken szolgálhatja a testnevelés és a sport:

Az anyanyelvi kommunikáció, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelés órákon, vagy szabadős sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására. Az olvasás-írás elsajátításában elvitathatatlan a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermekek - testnevelés óráinak jelentős részét adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonyszavak megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése transzfer hatások, révén a funkcionális képességek az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség-és baleset megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelés órákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl, meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása / felkeltése.

1. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – felismerő, ráismerő és eszközhasználat készségei – gyors, pontos mozgási és testhelyzet változtatási képesség – megfigyelési és döntési képesség – testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása – téri tájékozódás – a mozgás örömének átélése transzfer hatások a közismereti tantárgyakra	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

<u>1.1.Rendgyakorlatok</u> Állások, térköz, távköz,takarás, igazodás Testfordulatok adott irányokba Menet és futás, ütemtartás,tempótartás, tempóváltás Alakzatok <u>1.2.Előkészítő gyakorlatok</u> Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok: szabadgyakorlatok, kéziszer, -társas,- pad, -bordásfal gyakorlatok Természetes gyakorlatok: járások, futások,ugrások, dobások,emelések, hordások, küzdő és egyensúlygyakorlatok, kúszások, mászások	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	1-2.4.Matematika – szerialitás és relációk 1-2.2. Matematika számlálás 1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2.6.. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére
Kulcsfogalmak/fogalmak:	szökdelés, páros láb, jobb – bal- váltott láb, terpeszállás, haránt terpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal,döntés, fordítás, előre, oldalt	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon – mozgás sebességének és irányának	

	érzékelése – testrészek, testhelyzetek ismerete saját test elfogadása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	**Kapcsolódási pontok**
<u>2.1.Testséma tudatosítását szolgáló játékok</u> Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatásra s utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével. <u>2.2. Atlétika elemek</u> Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése járás, futás közben Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú; Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok Kötetlen futások Rövid, gyors futások Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) Állórajt Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) Kötélugrás Távolugrás helyből és rövid rohammal Dobás célba, távolba, irányba <u>2.3. Torna</u> Talajtorna: Támasz és egyensúly gyakorlatok Támaszgyakorlatok tornazsámoly alkalmazásával Gurulások a test hossztengelye körül Gurulóátfordulás előre-hátra egyedi megsegítéssel	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, viuomotoros koordináció, egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely-és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2.6. Környezetismeret – testrészek higiénés szokások, öltözés-vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – Ritmusra, zenére járás, táncelemek

Gyűrűn függés, hintázás Tarkóállás segítséggel Szerugrások: alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás öt fázisban / támasz,feltérdelés,felguggolás,felállás,leugrás / 2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival – vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel	A vízbiztonság megalapozásának előkészítése	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül,labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség,gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Játék**	**Órakeret 35 óra/ folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása *Képességfejlesztési fókuszok:* – társakra figyelés – együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – „beszéd” – mozgás koordináció – téri orientáció – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
3.1.Futó és fogójátékok – fogócska, macska és egerek, stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok - Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi	1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása

3.2. Versengések 3.3. Énekes és mondókás körjátékok – népi gyermekjátékok 3.4. Sor-és váltóversenyek Sor-és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével 3.5.Sportjátékok előkészítő játékai A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, kosárlabda, futball labda Gurítások, dobások célba, irányba feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással Labdaiskola falnál Labda adogatása körben. zene ritmusára Kétkezes alsó, és kétkezes felső labdafogás Egykezes felső dobás gyakorlása falnál Páros labdázás Érkező labda megfogása és továbbadása társnak Labdaátvétel Labdavezetés Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással, stb.)	szintű megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata –	közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2. 1. Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok neve, labdák neve, (gumi, tenisz, pingpong, kosár, röp, kézi, gyógy, futball) gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felső fogás, alsó fogás, páros,átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	4. Versenyzés[1]	Órakeret 25 óra/ folyamatos
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* – mozgáskoordináció – társakra figyelés – együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – „beszéd” – mozgás koordináció – téri orientáció – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése – egészséges versenyszellem – döntésképesség – reagáló képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>4.1. Futó és ugróversenyek</u> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny <u>4.2. Labdás versenyek</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával A sportoló, mint példakép megjelenítése	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés (Magyar élsportolók és paralimpikonok példája, esetleg nevei) 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Szociális kompetenciák: sportszerűség, kooperáció, az

[1] A versenyjátékok ütemezhetőek a diáksport és a szabadidős tevékenység idejére is.
A tehetséggondozás, az egyes sportágban tehetséget mutató gyermek - szülői egyetértéssel - szakedzőhöz irányítását vállalhatja a testnevelés órát tartó pedagógus, de az élsport nem alapfeladat.

		ellenfél tisztelete
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés[2]**	**Órakeret 18 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazásának képessége és igénye A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosulása és szokássá válásának támogatása. A tanulók meggyőzésének kialakítása a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – egészségtudatosság – mozgásigény – rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete – döntésképesség – gyors reagálás – a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>5.1.Testi-lelki higiéné</u> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása <u>5.2.Természetben űzhető sportok</u> Valamennyi évszakban,	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése	1-2.2. Ének-zene: relaxációs zenék 1-2.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend

[2] Az egészségfejlesztés témaköréhez nem csak a mozgásos aktivitás kapcsolódhat, a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a speciális fizikai mozgáskorrekciók mellett nagy jelentőségű lehet a könnyített testnevelés és a szabad levegőn űzhető sporttevékenységek.

lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével, valamennyi tematikai egységben szereplő faladatok a szabadban is elvégezhetőek. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóember építés. Túra – balesetvédelem: kullancs veszély <u>5.3.Könnyített testnevelés, tartás korrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor szomatopedagógus) A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Lehetőség szerint, törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök		IKT kompetenciák: számítógép használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan 1.2. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

alkalmazásával.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges ételek, káros anyagok, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Tánc**	**Órakeret 15 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása Muzikalitás fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>6.1.Mozgás-narráció</u> Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra <u>6.2. Tematikus mozgások</u> Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok <u>6.3..Népi gyermekjátékok,</u> <u>a népi tánc elemei</u> Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok	A mozgásnyelv megalapozása Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal	1.1 Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás 1-2.2. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

Kulcsfogalmak/fogalmak:	térirányokat kifejező szavak, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	**A tanuló képes:** – az alapvető biztonsági szabályok betartására – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és azok változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzetet elfoglalására,(vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel) – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.

Tematikai egység	**7. Felmérések**	**Órakeret: 18 óra/folyamatos**
Atlétika,torna, labdajátékok		

Testnevelés és sport
Tánc
2. évfolyam

heti óraszám: 5
éves óraszám: 185

TESTNEVELÉS ÉS SPORT
TÁNC
2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek kortársaikhoz hasonlóan, lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

Kulcskompetenciáik fejlesztését a következő területeken szolgálhatja a testnevelés és a sport:

Az anyanyelvi kommunikáció, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelés órákon, vagy szabadős sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására. Az olvasás-írás elsajátításában elvitathatatlan a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermekek - testnevelés óráinak jelentős részét adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonyszavak megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése transzfer hatások, révén a funkcionális képességek az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség-és baleset megelőzési ismeretekként van jelen a testnevelés órákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl, meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása / felkeltése.

2. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – felismerő, ráismerő és eszközhasználat készségei – gyors, pontos mozgási és testhelyzet változtatási képesség – megfigyelési és döntési képesség – testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása – téri tájékozódás – a mozgás örömének átélése transzfer hatások a közismereti tantárgyakra	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	

1.1 Rendgyakorlatok Állások, térköz7, távköz,takarás. igazodás Testfordulatok adott irányokba Menet és futás,ütemtartás, tempótartás, tempóváltás Alakzatok 1.2.Előkészítő gyakorlatok Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok: szabadgyakorlatok, társas,- kéziszer gyakorlatok, pad,- és bordásfalgyakorlatok Természetes gyakorlatok: járások, futások, ugrások, dobások, emelések, hordások, küzdő, és egyensúlygyakorlatok, kúszások, mászások	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	1-2.4.Matematika – szerialitás és relációk 1-2.2. Matematika számlálás 1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2.6.. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére
Kulcsfogalmak/fogalmak:	szökdelés, páros láb, jobb – bal- váltott láb, terpeszállás, haránt terpesz, fej, törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda, szalag, tornabot, bordásfal, döntés, fordítás, előre, oldalt	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon – mozgás sebességének és irányának érzékelése – testrészek, testhelyzetek ismerete – saját test elfogadása	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási**

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	pontok
<u>2.1.Testséma tudatosítását szolgáló játékok</u> Testhelyzet tudatos változtatása: állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatásra s utánzással. Testrészek megkülönböztetése, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével. <u>2.2. Atlétika elemek</u> Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése járás és futás közben Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú; Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok Kötetlen futások Rövid, gyors futások Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal) Állórajt Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva Szökdelés akadály felett (a gyermekekhez adaptált	A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, viuomotoros koordináció, egyensúly érzékelés és észlelés fejlesztése A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinesztetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével. Hely-és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2.6. Környezetismeret – testrészek higiénés szokások, öltözés-vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – Ritmusra, zenére járás, táncelemek

akadályokkal) Kötélugrás Távolugrás helyből és rövid rohammal Dobások célba, távolságba, irányba <u>2.3. Torna</u> Talajtorna: támasz és egyensúlygyakorlatok támaszgyakorlatok padon, zsámolyon gurulások a test hossztengelye körül gurulóátfordulás előre-hátra egyéni megsegítéssel gyűrűn hintázás, függés tarkóállás mérlegállás Szerugrások: alacsony tornaszekrényre felugrás öt fázisban/ támasz feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás <u>2.4. Ismerkedés az úszás alapjaival</u> – vízi játékok, fújó gyakorlatok vízben, siklás segítséggel	a vízbiztonság megalapozásának előkészítése	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül,labda, kocka, baba, séta, forgás, sebesség,gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Játék**	**Órakeret 35 óra/ folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása *Képességfejlesztési fókuszok:* – társakra figyelés – együttműködés	

	– szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – „beszéd” – mozgás koordináció – téri orientáció – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>3.1.Futó és fogójátékok –</u> fogócska, macska és egerek, stb. Páros fogó – Hátsó pár előre fuss! stb. Átfutó játékok - Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb. <u>3.2 Versengések</u> <u>3.3 Énekes és mondókás körjátékok</u> – népi gyermekjátékok <u>3.4 Sor-és váltóversenyek</u> Sor-és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével <u>3.5.Labdajátékok, versenyek</u> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, kosárlabda, futball labda Gurítások, dobások célba, irányba feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással Labdaiskola falnál Labda adogatása körben. zene ritmusára	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül. Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója. Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója. Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata –	1-2.1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 1-2. 1. Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 1-2. 1.; 1-2.2. Ének-zene – énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgy adogatása

Kétkezes alsó, és kétkezes felső labdafogás Egykezes felső dobás gyakorlása falnál Páros labdázás Érkező labda megfogása és továbbadása társnak Labdaátvétel Labdavezetés Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással, stb.)		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok neve, labdák neve, (gumi, tenisz, pingpong, kosár, röp, kézi, gyógy, futball) gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felső fogás, alsó fogás, páros,átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Versenyzés[3]**	**Órakeret 25 óra/ folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* – mozgáskoordináció – társakra figyelés – együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – „beszéd” – mozgás koordináció – téri orientáció – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése – egészséges versenyszellem – döntésképesség – reagáló képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
4.1. Futó és ugróversenyek Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi	1-2..1.Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó

[3] A versenyjátékok ütemezhetőek a diáksport és a szabadidős tevékenység idejére is.
A tehetséggondozás, az egyes sportágban tehetséget mutató gyermek - szülői egyetértéssel - szakedzőhöz irányítását vállalhatja a testnevelés órát tartó pedagógus, de az élsport nem alapfeladat.

Kötélugrás verseny <u>4.2. Sportjátékok előkészítő játékai</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny	szabályok betartásával Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete A sportoló, mint példakép megjelenítése	szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés (Magyar élsportolók és paralimpikonok példája, esetleg nevei) 1-2.6. Környezetismeret – egészséges életmód higiéné, önálló öltözés, vetkőzés Szociális kompetenciák: sportszerűség, kooperáció, az ellenfél tisztelete
Kulcsfogalmak/fogalmak:	fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés[4]**	**Órakeret 17 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazásának képessége és igénye A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosulása és szokássá válásának támogatása. A tanulók meggyőzésének kialakítása a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – egészségtudatosság – mozgásigény – rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete – döntésképesség – gyors reagálás – a körülményekhez való alkalmazkodás – a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási**

[4] Az egészségfejlesztés témaköréhez nem csak a mozgásos aktivitás kapcsolódhat, a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a speciális fizikai mozgáskorrekciók mellett nagy jelentőségű lehet a könnyített testnevelés és a szabad levegőn űzhető sporttevékenységek.

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/Tevékenységek	pontok
<u>5.1.Testi-lelki higiéné</u> Relaxációs gyakorlatok Testi-lelki higiéné Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése Lehetőség szerint az úszás elemeinek elsajátítása <u>5.2.Természetben űzhető sportok</u> Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével, valamennyi tematikai egységben szereplő faladatok a szabadban is elvégezhetőek. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóember építés. Túra – balesetvédelem: kullancs veszély <u>5.3.Könnyített testnevelés, tartás korrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor szomatopedagógus) A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Lehetőség szerint, törekvés a tanterv szerinti	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése	1-2.2. Ének-zene: relaxációs zenék 1-2.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend IKT kompetenciák: számítógép használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan 1.2. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

foglalkozásokhoz való visszatéréshez. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges ételek, káros anyagok, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Tánc**	**Órakeret 14 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	-	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása Muzikalitás fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás, ugrás egyensúlyának megtartása mozgás sebességének és irányának érzékelése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>6.1.Mozgás-narráció</u> Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra <u>6.2. Tematikus mozgások</u> Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok <u>6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</u>	A mozgásnyelv megalapozása Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal	1.1 Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás 1-2.2. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	térirányokat kifejező szavak, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera	

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén	**A tanuló képes:** – az alapvető biztonsági szabályok betartására – testrészei megnevezésére, – testhelyzetének és azok változásainak érzékelésére, – szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzetet elfoglalására,(vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel) – a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására – a tanult játékok nevének felismerésére, – empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait, – az alapvető higiénés követelmények betartására, – a mozgás és játék élvezetére.

Tematikai egység	**7. Felmérések**	**Órakeret: 18 óra/folyamatos**
Atlétika,torna, labdajátékok		

Testnevelés és sport
Tánc
3. évfolyam

heti óraszám: 5
éves óraszám: 185

Testnevelés és sport
Tánc

Az 3. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

3. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok* saját test mozgásszabályozásának képessége – mozgásos alapformák végrehajtásának képessége – mozgáskoordinációs képesség erőkifejtés és szabályozás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
1.1. <u>Előkészítő gyakorlatok</u> Egyszerű fej-, nyak-, váll-törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre,oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz,	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	3-4.1. Matematika – szerialitás és relációk, számlálás 3-4.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok		3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 3-4.1.; 3-4. 2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére
Kulcsfogalmak/fogalmak:	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés,, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása Kialakult testtérkép, iram és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – pontos reakciók szóbeli instrukciókra – döntésképesség – szociális képességek testhelyzet érzékelési képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>2.1. Szenzomotoros koordináció</u> Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl.:szappanbuborék elkapása <u>2.2 Rendgyakorlatok:</u> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba	A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a	3-4.1.Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés,

Nyitódás, felzárkózás testfordulatok helyben, ugrással Menetelés ütem,- lépés és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban <u>2.3. Torna</u> Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen Guruló átfordulás előre-hátra Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok <u>2.4. Atlétika</u> Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai <u>2.5. Úszás</u> Vízi biztonság megteremtése – légző gyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés - felügyelettel	sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.	megbeszélés, rábeszélés formáiban. 3-4.6. Környezetismeret – testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó-és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés – kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Játék**	**Órakeret 35 óra/**

		folyamatos
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése Labdakezelés elemei	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása *Képességfejlesztési fókuszok:* – társakra figyelés, együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás – kudarc és győzelem sportszerű megélése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>3.1. Labdás játékok:</u> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok <u>3.2. Futáson alapuló játékok</u> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel Sor-és váltóversenyek <u>3.3. Népi gyermekjátékok</u> <u>3.4.Küzdősportok elemei</u>	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	3-4.1.Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 3-4.1; 3.4.2. Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	játékok neve és szabályai, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Versenyzés**	**Órakeret 25 óra/ folyamatos**

Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása A versenyfeladatok nevének ismerete Saját és társak testi épségének védelme	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* – szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése – egészséges versenyszellem – szociális kompetenciák – kooperáció – koordináció döntési és reagáló képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek</u> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny <u>4.2. Sportjátékok előkészítő játékai</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny <u>4.3. A sportági versenyek alapjai</u> A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete A sportoló, mint példakép megjelenítése	3-4.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés 3-4.5. (Magyar élsportolók és paralimpikonok nevei – a tanulók által hozott előzetes ismeretek alapján) 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák: sportszerűség, kooperáció, az ellenfél tisztelete
Kulcsfogalmak/fogalmak:	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás,	

	győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny

Tematikai egység/Fejlesztési cél	5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés	Órakeret 18 óra/folyamatos
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – egészségtudatosság – mozgásigény – döntésképesség – a körülményekhez való alkalmazkodás a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	

Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>5.1. Testi-lelki egészség</u> Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése <u>5.2.Természetben űzhető sportok</u> labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen <u>5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok., a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	3-4. 2. Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás 3-4.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend 3-4.1.;3-4.2. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Tánc**	**Órakeret 15 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség A gyakorlattok végrehajtásához szükséges mozgásállapot	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás, ugrás egyensúlyának megtartása – mozgás sebességének és irányának érzékelés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>6.1.Mozgás-narráció</u> Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra Közös cselekvés tanulói narrációra <u>6.2. Tematikus mozgások</u> Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel <u>6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</u> Egyszerű lépésekből álló	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal	3-4.1. Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás 3-4.2. Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok

karikázók, körtáncok Fiú és lány szerepek a táncban		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén:	**A tanuló képes:** – felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére, – egyszerű tánclépést utánzására bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.

Tematikai egység	**7. Felmérések**	**Órakeret : 18 óra/folyamatos**
Atlétika,torna, labdajátékok		

Testnevelés és sport
Tánc
4. évfolyam

heti óraszám: 5
éves óraszám: 185

Testnevelés és sport
Tánc

A 4. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömének megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

4. évfolyam

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fittség**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak, kar, törzshajlítás és körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése Alapvető tartásos helyzetek felvétele.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A motoros képességek fejlesztése Az izomzat erősítése és nyújtása játékos gyakorlatok során Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása *Képességfejlesztési fókuszok* saját test mozgásszabályozásának képessége – mozgásos alapformák végrehajtásának képessége – mozgáskoordinációs képesség – erőkifejtés és szabályozás képessége	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
1.2. <u>Előkészítő gyakorlatok</u> Egyszerű fej-, nyak-, váll-törzs, kar, láb, gyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre,oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz, térdhez Fogásmódok: alsó-és felsőfogás, madárfogás Állások: alap, terpesz,	A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül) A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg, légzési, keringési és mozgató és rendszer fejlődésének elősegítése Egészséges testi fejlődés támogatása Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése Motorikus képességek fejlesztése Mozgásigény felkeltése és fenntartása.	3-4.1. Matematika – szerialitás és relációk, számlálás 3-4.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

oldalt és haránt Mellső fekvőtámasz Egyszerű társas- és kéziszer (labda, kötél) gyakorlatok Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal Bordásfal gyakorlatok Mozgásos alapformák: térdelés, ülés, fekvés emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások, rugózások, összetett törzsmozgások Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok		3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés 3-4.1.; 3-4. 2. Ének-zene, tánc – ritmikus mozgások zenére
Kulcsfogalmak/fogalmak:	alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és döntés,, bokafogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcsérkörzés, ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás**	**Órakeret 35 óra /folyamatos**
Előzetes tudás	A biztonsági szabályok betartása Kialakult testtérkép, iram és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett	
Tantárgyi fejlesztési célok	Hely-és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása Természetes mozgásformák továbbfejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – pontos reakciók szóbeli instrukciókra – döntésképesség – szociális képességek – testhelyzet érzékelési képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>2.1. Szenzomotoros koordináció</u> Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl.:szappanbuborék elkapása <u>2.2 Rendgyakorlatok:</u> Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba	A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a	3-4.1.Magyar nyelv és irodalom – szövegértés-szövegalkotás szóban; Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés,

Nyitódás, felzárkózás testfordulatok helyben, ugrással Menetelés ütem,- lépés és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltás megkísérlése Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban <u>2.3. Torna</u> Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen Guruló átfordulás előre-hátra Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok Egyensúly gyakorlatok <u>2.4. Atlétika</u> Futás fajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal Kötélugrás különféle fajtái Magasugrás és távolugrás elemei Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai <u>2.5. Úszás</u> Vízi biztonság megteremtése – légző gyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés - felügyelettel	sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban. Természetes mozgásformák kialakítása, illetve továbbfejlesztése a torna és atlétikai jellegű alapmozgásokban A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.	megbeszélés, rábeszélés formáiban. 3-4.6. Környezetismeret – testrészek, higiénés szokások, öltözés-vetkőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó-és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobbantás, belégzés – kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**3. Játék**	**Órakeret 35 óra/**

		folyamatos
Előzetes tudás	A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése Labdakezelés elemei	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igény megalapozása Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása Csapatszellemre, sportszerűségre nevelés Együttműködés, kooperáció elősegítése Siker és a kudarc elviselésének képessége Versenyszellem kialakítása és fenntartása *Képességfejlesztési fókuszok:* – társakra figyelés, együttműködés – szabálykövetés, szabálytartás – kudarc és győzelem sportszerű megélése	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>3.1. Labdás játékok:</u> Dobó és elfogó játékok Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben Átadások helyben és mozgás közben Célba rúgó és célba dobó játékok <u>3.2. Futáson alapuló játékok</u> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel Sor-és váltóversenyek <u>3.3. Népi gyermekjátékok</u> <u>3.4.Küzdősportok elemei</u>	Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója Sport előkészítő játékok értése és reprodukciója Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása Játékszabályok által az elemi döntésképesség és szabálytudat kialakítása Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben Személyes és társas folyamatok megélése A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata	3-4.1.Magyar nyelv és irodalom –Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. 3-4.1; 3.4.2. Népi gyermekjátékok - népmesék, mondókák, népdalok, kiszámolók 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés
Kulcsfogalmak/fogalmak:	játékok neve és szabályai, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célba dobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**4. Versenyzés**	**Órakeret 25 óra/**

		folyamatos
Előzetes tudás	A versenyek szabályainak ismerete és betartása A versenyfeladatok nevének ismerete Saját és társak testi épségének védelme	
Tantárgyi fejlesztési célok	A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor-és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében *Képességfejlesztési fókuszok:* – szabálykövetés, szabálytartás – önellenőrzés – kudarctűrés – győzelem sportszerű megélése – egészséges versenyszellem – szociális kompetenciák – kooperáció – koordináció – döntési és reagáló képesség	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek</u> Sorversenyek Váltóversenyek Futóverseny Ugróiskola Kötélugrás verseny <u>4.2. Sportjátékok előkészítő játékai</u> Kosárra dobó verseny Labdavezetési verseny Kidobó játék Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek Labdarúgás alapjai – kapura rúgó verseny <u>4.3. A sportági versenyek alapjai</u> A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezítettebb formái, közelítve a valódi sportági versenyekhez.	Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal Sor-és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete A sportoló, mint példakép megjelenítése	3-4.1. Magyar nyelv és irodalom – viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincsbővítés 3-4.5. (Magyar élsportolók és paralimpikonok nevei – a tanulók által hozott előzetes ismeretek alapján) 3-4.6. Környezetismeret – egészséges életmód Szociális kompetenciák: sportszerűség, kooperáció, az ellenfél tisztelete
Kulcsfogalmak/fogalmak:	páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportágak neve, labdák neve,	

	gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egy kezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny	
Tematikai egység/Fejlesztési cél	**5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés**	**Órakeret 17 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata	
Tantárgyi fejlesztési célok	Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe A tanulók meggyőzése a baleset megelőzés fontosságáról, a bekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása *Képességfejlesztési fókuszok:* – egészségtudatosság – mozgásigény – döntésképesség – a körülményekhez való alkalmazkodás – a természet szeretete, óvása a gyermekek szintjén	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
5.1. Testi-lelki egészség Relaxációs gyakorlatok Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése 5.2.Természetben űzhető sportok labdajátékok, futóversenyek, stb. – a torna kivételével valamennyi Túra – balesetvédelem: kullancs veszély, a nap káros sugarai elleni védelem Kocogás Kerékpározás, görkorcsolyázás Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt	Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlata Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége –a védő óvó intézkedések ismerete és gyakorlata. (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat) A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásával.	3-4. 2. Ének-zene: relaxációs zenék, zenehallgatás 3-4.6. Környezetismeret: egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend 3-4.1.;3-4.2. Magyar nyelv és irodalom: gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből

helyen <u>5.3.Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</u> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok., a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint A tantervben foglalt, nem ellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartás javító gyakorlatok Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.		
Kulcsfogalmak/fogalmak:	higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló ételek, hizlaló ételek, egészségre káros anyagok, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs	

Tematikai egység/Fejlesztési cél	**6. Tánc**	**Órakeret 14 óra/folyamatos**
Előzetes tudás	Beszédértés, imitációs képesség A gyakorlattok végrehajtásához szükséges mozgásállapot	
Tantárgyi fejlesztési célok	Csoportos játék és megjelenítő képesség fejlesztése Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése *Képességfejlesztési fókuszok:* – testhelyzet és változásai – pontos megfigyelésre törekvés – járás, ugrás egyensúlyának megtartása – mozgás sebességének és irányának érzékelés	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/Tevékenységek**	
<u>6.1.Mozgás-narráció</u> Mozgásos dramatikus játékok Kézjátékok Közös cselekvés tanári narrációra	A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban; Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése Térbeli alkalmazkodás Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése	3-4.1. Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás 3-4.2. Ének-zene: zenehallgatás,

Közös cselekvés tanulói narrációra <u>6.2. Tematikus mozgások</u> Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel <u>6.3..Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei</u> Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok Fiú és lány szerepek a táncban	A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztésére Metrum, tempó ritmus érzékelésének képessége Helyes testtartás kialakítása és automatizálása Az együttmozgás élményének megtapasztalása Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége gesztusokkal, mozdulatokkal	népzene, gyermekdalok
Kulcsfogalmak/fogalmak:	térirányokat kifejező szavak, hanyatt fekvés,, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb,has, hát, fej, szem orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam végén	**A tanuló képes:** – felismerni és használni a legfontosabb kézi –és tornaszereket, – vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására, – tartáshelyzetek felvételére, – irány, ütem tartására, – labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére, – a játékszabályok betartására, – aktív részvételre a közös játékokban, – a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására, – teste és ruházata tisztán tartására, – a minőségi ételek felismerésére, – egyszerű relaxációs, gyakorlatokat irányítás mellett elvégzésére, – egyszerű tánclépést utánzására bemutatás után és /vagy szóbeli instrukció alapján, – gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.

Tematikai egység	**7. Felmérések**	**Órakeret: 18 óra/folyamatos**

Atlétika, torna, labdajátékok		

Életvitel és gyakorlati ismeretek 1. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Életvitel és gyakorlati ismeretek

1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	Egyszerű közlés, utasítás megértése, teljesítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei	A rendezett külső megjelenés igénye. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok. Gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta.	Környezetismeret: Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Testnevelés: vezényszavak ismerete, teljesítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, az aktuális étkezések és használt eszközök elnevezései, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodás eszközeinek elnevezései, lefekvés-, felkelés-, étkezés- WC használat előtt, után	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	Az eszközök megfelelő, balesetmentes használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	

2.1. Képlékeny anyagok alakítása 2.2. A papírmunkák 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel 2.4. Természetes anyagok megismerése 2.5. Modellezés	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben. A papír fajtái, tulajdonságai. Megmunkálása: tépés, nyírás, vágás (olló használatának gyakorlása), hajtogatás. Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta, és egyéni elképzelés alapján. Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, építőkockák) felhasználásával csoportosítás, válogatás, forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli formák készítése spontán, és előzetes terv alapján.	Matematika: azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Környezet: szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, természetes anyagok, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, terv, tulajdonság, formák megnevezése, színek megnevezése, nagyság, méret,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás, életmód**	**Órakeret:** 11 óra
Előzetes tudás	Érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testi fejlődésének, változásának figyelemmel kísérése. Egészségi állapot megfogalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségessége. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. Testnevelés: sportjátékok. Környezet-ismeret: séta,

		kirándulás.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Közérzet, hangulat, Jól érzem magam. Rosszul érzem magam. Napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálékok, kerülendő ételek, italok köre,	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással. Saját egészségi állapotának jelzése.

Életvitel és gyakorlati ismeretek 2. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Életvitel és gyakorlati ismeretek

2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők.	Órakeret: 14 óra
Előzetes tudás	Egyszerű közlés, utasítás megértése, teljesítése.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása. Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Étkezés Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat) 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás) Eszközök Alkalmak Helyei 1.3. Közlekedés Gyalogos közlekedés szabályai Közlekedés saját településén, az iskola környezetében (városban, faluban)	A rendezett külső megjelenés igénye. Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztása. Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata. Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása. Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. Helyes fogápolás. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok. Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése). Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta.	Környezetismeret: Az étkezési és tisztálkodási szokások játékos gyakorlása. A közvetlen környezet, iskola, lakóhely rendjének megteremtése, megóvása, ruházat, bútorzat tisztaságának megóvása. Testnevelés: vezényszavak ismerete, teljesítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, az aktuális étkezések és használt eszközök elnevezései, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodás eszközeinek elnevezései, lefekvés-, felkelés-, étkezés- WC használat előtt, után, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, járművek, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj!	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés	Órakeret: 13 óra
Előzetes tudás	Az eszközök megfelelő, balesetmentes használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási**

Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	pontok
2.1. Képlékeny anyagok alakítása 2.2. A papírmunkák 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel 2.4. Természetes anyagok megismerése 2.5. Modellezés	Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla). Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben. A papír fajtái, tulajdonságai. Megmunkálása: tépés, nyírás, vágás (olló használatának gyakorlása), hajtogatás. Formakövetés, formaalakítás, fűzés. Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz. Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta, és egyéni elképzelés alapján. Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával csoportosítás, válogatás, forma, nagyság, szín alapján. Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. Saját elképzelés alapján síkbeli, és térbeli formák készítése spontán, és előzetes terv alapján.	Matematika: azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval, tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. Környezet: szűkebb és tágabb környezet tárgyai, tulajdonságok megnevezése, összehasonlítása, megfigyelése. Rajz és vizuális kultúra: tájékozódás síkban, térben, színek, formaérzékelés, formafelismerés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyagok, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, formák megnevezése, színek megnevezése, nagyság, méret,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás, életmód	Órakeret: 10 óra
Előzetes tudás	Önmegfigyelés, érzések, tapasztalatok megfogalmazása.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérése. Egészségi állapot regisztrálása, megbízható megfogalmazása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Ismeretek	Fejlesztési követelmények/tevékenységek	
3.1. Egészség, betegség 3.2. Egészséges életmód kialakítása	Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése. Napirend összeállítása. A rendszeres mozgás szükségessége. A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. Egészséges táplálkozás (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).	Magyar nyelv és irodalom: szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése. Testnevelés: sportjátékok.

		Környezet-ismeret: séta, kirándulás.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Közérzet, hangulat, Jól érzem magam. Rosszul érzem magam. Napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálékok, kerülendő ételek, italok köre,	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal. Kulturált szabályos étkezés. A közvetlen környezet rendben tartása. A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása. A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata. A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján. Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata. Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján. Saját egészségi állapotának megbízható értékelése.

Életvitel és gyakorlati ismeretek 3. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Életvitel és gyakorlati ismeretek

3.évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők**	**Órakeret:** 11 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők közel önálló elvégzése. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismerése. A tömegközlekedés során a kultúrált közlekedés illemszabályainak megismerése és gyakorlása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés Közösségi tér gondozása. 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás) Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n 1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák 1.4 Rendszerezés,rögzítés,tudáspróba	A rendezett külső megjelenés igénye. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása). Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gomb hiány, húzózár hibája), Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz). Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása) Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata. A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok.	Környezetismeret: Információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. Rajz, vizuális kultúra: Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése.

	Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése. Gyalogos közlekedés szabályai. Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben. A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentése, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés**	**Órakeret:** 13 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkalmazott anyagok megnevezése, tulajdonságainak megismerése, egyszerű tárgy készítése tervek alapján. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmus.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1. Fa megmunkálása 2.2. Varrás, vágás Vágóeszközök balesetmentes használata. 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése 2.4. Modellezés 2.5.+2 szabadon felhasználható óra	Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír), fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, festés, ragasztás,) Tű balesetmentes használatának szabályai. Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák). Falevél préselése, ragasztása (képeslap). Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése. Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján.	Környezetismeret: A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. Rajz és vizuális kultúra: Alkotó tevékenység, egyszerű tárgyak készítése.

	Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, síkban, térben,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás, életmód**	**Órakeret:** 13 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásának feltételei. 3.2. Egészséges életmód 3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása Növényápolás, kisállat gondozása környezetében. 3.4. Takarékosság 3.5.Rendszerezés,rögzítés,tudáspróba+1	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése. Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyei a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás) Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök. Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság). A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladatok, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás,	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A test és a ruházat gondozása, és a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése. A környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarító eszközök ismerete, célszerű használata. A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek, és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése. Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése. Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján változatos anyagfelhasználással. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

Életvitel és gyakorlati ismeretek 4. évfolyam

heti óraszám: 2
éves óraszám: 74

Életvitel és gyakorlati ismeretek

4.osztály

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életvitel és gyakorlati ismeretek: 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	Órakeret: 18 óra
Előzetes tudás	Egyszerűbb öltözködési, tisztálkodási, étkezési teendők közel önálló elvégzése. Fegyelmezett részvétel csoportos közlekedésben.	
Tantárgyi fejlesztési célok	A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátítása. A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismerése. A tömegközlekedés során a kultúrált közlekedés illemszabályainak megismerése és gyakorlása. A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátítása.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
1.1. Önkiszolgálás Öltözködés Saját ruhanemű gondozása Étkezés Közösségi tér gondozása. 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás) Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n 1.3. Közlekedés Tömegközlekedés Tömegközlekedési illemszabályok Jelzőtáblák	A rendezett külső megjelenés igénye. Az öltözék kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom). Öltözködés az iskolában. Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz). Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása) Söprés, szemétgyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata. A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése. A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok. Tisztálkodás kamaszkorban. Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése. Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben. Tömegközlekedés valós helyzetekben. Gyakorlás modellált helyzetekben.	Környezetismeret: Információ, jelek, jelmagyarázat, közlekedési jelek, tiltást, veszélyt jelentő jelek. A gyerekekre leselkedő veszélyek. Rajz, vizuális kultúra: Egyszerű jelzések piktogramok megértése plakátok értelmezése.

1.4 Rendszerezés ,tudáspróba	A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramütés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentése, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 2. Anyagok alakítása, modellezés**	**Órakeret:** 31 óra
Előzetes tudás	Anyagok és eszközök megbízható használata.	
Tantárgyi fejlesztési célok	Az alkalmazott anyagok megnevezése, tulajdonságainak megismerése, egyszerű tárgy készítése tervek alapján. Finommozgások fejlesztése. Mérések pontos elvégzése. Modellezés menetének megtervezése, algoritmus.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
.1. Fa megmunkálása 2.2. Varrás, vágás Vágóeszközök balesetmentes használata. 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése 2.4. Modellezés 2.5 Rendszerezés,rögzítés	Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei. Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír), fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás). Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, faragás, szegelés, szeghúzás). Tű balesetmentes használatának szabályai. Tű befűzése, csomó kötése. Egyszerű öltések gyakorlása textilen. Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák). Falevél kompozíciók Kavics festése (állat, tárgyak). Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése. Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal). Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása.	Környezetismeret: A környezetben előforduló gyakori anyagfélék, anyag-forma kapcsolata, halmazállapot. A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj), anyagformák és tulajdonságaik. Az anyagok megmunkálhatósága. Rajz és vizuális kultúra: Alkotó tevékenység, egyszerű tárgyak készítése.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, síkban, térben,	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	**Életvitel és gyakorlati ismeretek: 3. Háztartás, gazdálkodás, életmód**	**Órakeret:** 25 óra
Előzetes tudás	Az egészséges életmód elemi szabályainak ismerete.	

Tantárgyi fejlesztési célok	Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése.	
Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Ismeretek	**Fejlesztési követelmények/tevékenységek**	
3.1. Teendők betegség, baleset esetén. Gyógyszerek tárolása, alkalmazásának feltételei. 3.2. Egészséges életmód 3.3. Munkamegosztás a családban Saját környezet rendben tartása Növényápolás, kisállat gondozása környezetében. 3.4. Takarékosság 3.5.Rendszerezés,rögzítés,tudáspróba	Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték). Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése. Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyei a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása) Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák). Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés. Takarítás, takarítási eszközök. Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság). A személyes teendők számbavétele a takarékosság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)	Környezetismeret: Egészség és betegség. Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében. A mozgás szerepe az egészséges életmódban. Egészséges táplálkozás. Káros élvezeti szerek hatása a szervezetre. Energiatakarékosság, takarékosság az árammal, a vízzel. Fűtés, szellőztetés.
Kulcsfogalmak/fogalmak:	Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladatok, rendszeresség, megbízhatóság, takarékosság, pazarlás,	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végére	A test és a ruházat gondozása, és a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése. A környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése. Takarító eszközök ismerete, célszerű használata. A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek, és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése. Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.

	Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás. Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból. Makettek, modellek készítése tervrajz alapján változatos anyagfelhasználással. Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése. Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával. Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.

ERKÖLCSTAN

Az erkölcstan alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép- úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölcstan a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölcstan magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz – , mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az erkölcstan tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcstani alapozás, az erkölcshöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az erkölcstan tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az erkölcstan órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az erkölcstan tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek hátterében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét

előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoportban jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az erkölcstan a tanulókra nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tiszta lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulókra, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az erkölcstanórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kívánatos magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

Erkölcstan
1. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Erkölcstan

1. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkori alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az iskolában egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarcokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az 1. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az első évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira – az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás – ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**1. Az én világom**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Ki vagyok én? Személyes adataim • vezeték- és keresztnevem, becenevem, • szüleim neve • lakcímem • iskolám adatai (név, osztályfok) Külső jegyeim • külső tulajdonságaim, megjelenésem • milyennek látom magam Belső tulajdonságaim • miben vagyok ügyes • jó és rossz tulajdonságaim Kedvenceim	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat *Rajz és vizuális kultúra:* kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek

• kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim Élettörténetem: • kisgyermekkori, óvodai élményeim • óvodám és iskolám összehasonlítása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lány, fiú, tulajdonság, kedvenc, élmény

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**2. Társaim – Ők és én**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymás segítésének jelentősége. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Társas kapcsolataim • családi – rokoni kapcsolataim, közeli rokonaim • ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom • iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal • kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben *Kommunikáció – kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel* • a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak • felnőttek, társak udvarias megszólítása • a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai • segítség kérése ismerős felnőttől, társtól, vagy idegenektől • helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* közösségi viselkedésformák és magatartási normák
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek**	**Órakeret 10 óra**

Előzetes tudás	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Közösségeim • milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most • milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül *Családom* • kik élnek a családban - családtagok bemutatása, családrajz, • kapcsolat a családtagokkal • a családi együttlét örömei • helyem a családban • segítség és munkamegosztás a családban • gyermekkori élményeim • ünnepek és hagyományok a családban *Napirendem* • egy napom otthon • milyen feladataim vannak otthon • egy napom az iskolában • milyen feladataim vannak az iskolában	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* családi és személyes kapcsolatok *Rajz és vizuális kultúra:* családrajz
Kulcsfogalmak/ fogalmak	család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, hétköznap, feladat

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lakóközösség, amelyben élek • lakóhelyem jellegzetességei • lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom • ki lakik az utcában, kik a szomszédaim	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció *Környezetismeret:* életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás

<table>
<tr><th>Tematikai egység /Fejlesztési cél</th><th colspan="2">5. A környező világ</th><th>Órakeret 5 óra</th></tr>
<tr><td>Előzetes tudás</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</td><td colspan="3">A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.
A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Ismeretek/Fejlesztési követelmények</td><td colspan="2">Kapcsolódási pontok</td></tr>
<tr><td colspan="2">Jó és rossz
• történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos)
Növények és állatok környezetünkben
• növények szerepe életünkben
• állatok szerepe környezetünkben
• növények ápolása, állatok gondozása
• mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért</td><td colspan="2">Magyar nyelv és irodalom:
mesék világa, verbális és metakommunikáció,

Környezetismeret:
kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok</td></tr>
<tr><td>Kulcsfogalmak/ fogalmak</td><td colspan="3">tulajdonság, jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem</td></tr>
<tr><td>Fejlesztés várt eredményei</td><td colspan="3">A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.
A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.
Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.
Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.
Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.
Különbséget tesz mese és valóság között.</td></tr>
</table>

Erkölcstan
2. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

ERKÖLCSTAN

2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkori alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó és mi a rossz. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az iskola 2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarcokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a szociális kompetencia fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1-2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira – az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás – ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt a 2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**1. Az én világom**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása. Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Ki vagyok én? Személyes adataim • vezeték- és keresztnevem, becenevem, • születési helyem, születésem ideje, • szüleim neve, • lakcímem • iskolám adatai (név, cím, osztályfok) Külső jegyeim • külső tulajdonságaim, megjelenésem • kire hasonlítok a családban • milyennek látom magam • miből ítélnek meg bennünket mások Belső tulajdonságaim • mit szeretek magamon • mit szeretnek bennem mások	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* külső és belső tulajdonságok, helyes önismeret, testkép, testalkat *Rajz és vizuális kultúra:* kreatív alkotás (önarckép), lényegkiemelés, vizuális jelek

• miben vagyok ügyes • miben hasonlítok társaimra, miben különbözöm tőlük • jó és rossz tulajdonságaim Kedvenceim • kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim, • miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények) Élettörténetem: • gyermekkori élményeim • óvodám és iskolám összehasonlítása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**2. Társaim – Ők és én**	**Órakeret 8 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**	
Társas kapcsolataim • családi – rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim • ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom • iskolai kapcsolataim – az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal • kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben • hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket *.Kommunikáció – kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel* • gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb. • a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* közösségi viselkedésformák és magatartási normák	

• felnőttek, társak udvarias megszólítása • a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai • segítség kérése ismerős felnőttől, társtól, vagy idegenektől • helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**	

Közösségeim • milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most • milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül *Családom* • kik élnek a családban - családtagok bemutatása, családrajz, • kapcsolat a családtagokkal • a családi együttlét örömei • helyem a családban • segítség és munkamegosztás a családban • gyermekkori élményeim • ünnepek és hagyományok a családban • otthoni szabadidős tevékenységek *Napirendem* • egy napom otthon • milyen feladataim vannak otthon • egy napom az iskolában • milyen feladataim vannak az iskolában • hétköznapok és hétvégék napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznap a hétvégi napoktól)	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció, dramatikus játékok *Környezetismeret:* családi és személyes kapcsolatok *Rajz és vizuális kultúra:* családrajz
Kulcsfogalmak/ fogalmak	család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő hétköznap, feladat

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhelyi környezet és annak hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**	

Lakóközösség, amelyben élek • lakóhelyem jellegzetességei • lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolatom • ki lakik az utcában, kik a szomszédaim • lakóhelyi környezetem hagyományai *Más lakóhelyek és azok szokásai* • lakóhelyemtől távoli helyek	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális és metakommunikáció *Környezetismeret:* életközösségek a lakókörnyezetben, mindennapi élethelyzetek
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**5. A környező világ**	**Órakeret 5 óra**
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése. A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Jó és rossz • történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos) *Növények és állatok környezetünkben* • növények szerepe életünkben • állatok szerepe környezetünkben • növények ápolása, állatok gondozása • mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért		*Magyar nyelv és irodalom:* mesék világa, verbális és metakommunikáció, *Környezetismeret:* kerti és szobanövények gondozása, házi és ház körül élő állatok
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tulajdonság, jó – rossz, szép – csúnya, jóságos – gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem	
Fejlesztés várt eredményei	A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól. A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez. Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során. Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét. Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki. Különbséget tesz mese és valóság között.	

Erkölcstan
3. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

Erkölcstan

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

3.évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások**	**Órakeret 10 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek tulajdonságainkról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése, szociális magatartás kialakulásának segítése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Tulajdonságaim • külső és belső tulajdonságaim • miben vagyok ügyes • kapcsolataim társakkal, felnőttekkel *Szokásaim, érzelmeim, indulataim* • mindennapi feladataim az iskolában és otthon • szabadidős tevékenységeim *Hősök és példaképek* • kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás *Környezetismeret:* külső és belső tulajdonságok *Rajz és vizuális kultúra:* emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben

Kulcsfogalmak/ fogalmak	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**2. Közösségben és egyedül – a társaim és én**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Párbeszéd • beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim • beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) *Az igazi barát* • hogyan választok barátot • ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak *Békében és haragban* • helyes viselkedési formák • veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés	*Magyar nyelv és irodalom:* figyelem a beszélgető társra, *Környezetismeret:* emberi kommunikáció, beszéd

Kulcsfogalmak/ fogalmak	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**3. Az osztály és az iskola**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mi osztályunk • kapcsolataim az osztályban • közös szokásaink • egymás segítése, összetartásunk *Az osztály működése* • közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben • hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat	*Magyar nyelv és irodalom:* verbális kommunikáció *Környezetismeret:* magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**4. Kulturális – nemzeti közösség**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A nyelv, ami összeköt • milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben *Szokások és jelképek* • magyarországi népszokások • a magyarságot kifejező jelképek *Ünnepek* • családi ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink	*Magyar nyelv és irodalom:* mások véleményének megértése, elfogadása *Környezetismeret:* jeles napok, ünnepek, hagyományok *Rajz és vizuális kultúra:* nemzeti jelképeink

Kulcsfogalmak/ fogalmak	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ**	**Órakeret 4 óra**
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Lakóhelyi épített örökségünk • a múlt építészeti emlékei • lakóhelyünk története • múzeumfalvak • *Tárgyaink világa* • a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban • a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása	*Környezetismeret:* lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* a technika vívmányainak mindennapi használata

Kulcsfogalmak/ fogalmak	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**6. A mindenség és én – születés és elmúlás**	**Órakeret 2 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kezdet és vég • a dolgok keletkezése és véget érése • különböző mítoszok a világ	*Magyar nyelv és irodalom:* elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése

keletkezéséről		*Környezetismeret:* születés és halál *Rajz és vizuális kultúra:* kitalált történetek és szereplők megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, képzelet,	
Fejlesztés várt eredményei	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe. Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.	

Erkölcstan
4. évfolyam

heti óraszám: 1
éves óraszám: 37

4. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

Az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre való nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni az anyanyelvi kommunikációs kompetencia aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	Elemi ismeretek tulajdonságainkról	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önismeret, önelfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Kulcsfogalmak/ fogalmak	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős
Tulajdonságaim • külső és belső tulajdonságaim • miben vagyok ügyes • kapcsolataim társakkal, felnőttekkel *Szokásaim, érzelmeim, indulataim* • mindennapi feladataim az iskolában és otthon • szabadidős tevékenységeim • érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség) *Hősök és példaképek* • kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás	*Magyar nyelv és irodalom:* mesék, történetek szereplőinek tulajdonságai, véleményalkotás *Környezetismeret:* külső és belső tulajdonságok *Rajz és vizuális kultúra:* emberábrázolás a művészetben, karakterábrázolás filmekben
Kulcsfogalmak/ fogalmak	külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős

Tematikai	**2. Közösségben és egyedül – a**	**Órakeret 6 óra**

egység /Fejlesztési cél	társaim és én	
Előzetes tudás	A testbeszéd alapelemeinek ismerete. Személyes tapasztalatok az osztályközösség működéséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Párbeszéd • beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim • a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték) • beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola) *Az igazi barát* • hogyan választok barátot • ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak *Békében és haragban* • helyes viselkedési formák • veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés *Elfogadva és elutasítva* • érzéseim, ha magányos vagyok • hogyan fogadnak el társaim		*Magyar nyelv és irodalom:* figyelem a beszélgető társra, *Környezetismeret:* emberi kommunikáció, beszéd, testbeszéd
Kulcsfogalmak/ fogalmak	párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	3. Az osztály és az iskola	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az osztály szintjén megélt különböző tapasztalatok a tanórákhoz és egyéb közösségi tevékenységekhez kapcsolódóan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A mi osztályunk • kapcsolataim az osztályban • közös és különböző tulajdonságaink • közös szokásaink • egymás segítése, összetartásunk *Az osztály működése* • közös szabályaink tanórán, szünetben,		*Magyar nyelv és irodalom:* verbális kommunikáció *Környezetismeret:* magatartásformák, szabályok, viselkedési normák az iskolai környezetben *Életvitel és gyakorlati ismeretek:*

egyéb helyzetekben • hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat *A mi iskolánk* • iskolánk névadója • iskolai szokások és hagyományok	osztály és iskolai rendezvények, a közösségért végzett munka
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**4. Kulturális – nemzeti közösség**	**Órakeret 9 óra**
Előzetes tudás	A családban, az iskolában és a lakóhelyen korábbiakban megélt, ciklikusan visszatérő ünnepek és szokások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
A nyelv, ami összeköt • milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben *Szokások és jelképek* • magyarországi népszokások • a magyarságot kifejező jelképek *Ünnepek* • családi ünnepek • nemzeti és állami ünnepeink *Más kultúrák, más szokások, más ünnepek* • Magyarország másfajta kulturális közösségei • szokásaik, ünnepeik		*Magyar nyelv és irodalom:* mások véleményének megértése, elfogadása *Környezetismeret:* jeles napok, ünnepek, hagyományok *Rajz és vizuális kultúra:* különböző kultúrák tárgyi világával való ismerkedés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**3. Az osztály és az iskola**	**Órakeret 4 óra**
Tematikai egység /Fejlesztési cél	**5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ**	**Órakeret 6 óra**
Előzetes tudás	Helyi vagy múzeumi honismereti tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A múlt értékeinek megőrzése, továbbörökítése. A helyes fogyasztói magatartás kialakítása.	

céljai	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	**Kapcsolódási pontok**
Lakóhelyi épített örökségünk • a múlt építészeti emlékei • lakóhelyünk története • múzeumfalvak *Tárgyaink világa* • a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban • a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása *A világ öröksége* • a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség	*Környezetismeret:* lakóhely története, természeti környezet, hazánk fő nevezetességei, tájvédelmi körzet, háztartási eszközök *Életvitel és gyakorlati ismeretek:* a technika vívmányainak mindennapi használata
Kulcsfogalmak/ fogalmak	épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség

Tematikai egység /Fejlesztési cél	**6. A mindenség és én – születés és elmúlás**	**Órakeret 3 óra**
Előzetes tudás	Ismeretek a születésről, a halálról, az elhunytakra való megemlékezésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szintet.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		**Kapcsolódási pontok**
Kezdet és vég • a dolgok keletkezése és véget érése • különböző mítoszok a világ keletkezéséről • Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről *A világ megismerése* • kíváncsiság és információszerzés világunkról • személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés • elképzeléseim a világról		*Magyar nyelv és irodalom:* elképzelt helyzetek megjelenítése, ismerkedés az információhordozókkal, információ keresése *Környezetismeret:* születés és halál *Rajz és vizuális kultúra:* kitalált történetek és szereplők megjelenítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet,	

Fejlesztés várt eredményei	A tanulók életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe. Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására. Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.

	Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához. Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit. A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.